UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2018-2022

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Daniela Švagrová

Speciální pedagog jako pedagogický pracovník běžné školy v Praze

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D., MBA, DBA

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED TIME STUDIES

2018-2022

BACHELOR THESIS

Daniela Švagrová

Specialpedagogue as a pedagogicalworker a regularschool in Prague

Prague 2022

TheBachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D., MBA, DBA

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská/diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne Jméno autorka(y) .....

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, Mgr. Lukášovi Stárkovi, Ph.D., MBA, DBA, za ochotu a odborné vedení při zpracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat školním speciálním pedagogům za poskytnutí potřebných informací a věnovaný čas.

Anotace

Práce se zabývá náhledem na práci speciálního pedagoga, který pracuje jako pedagogický pracovník. Pohledem na interakci s dětmi, učiteli, vedením školy a rodinou. V teoretické části práce se zaměříme na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jaká práva a povinnosti má speciální pedagog ve škole. V části výzkumné využijeme kvantitativního výzkumu. Který bude veden formou dotazníků. Oslovíme školní speciální pedagogy. Zaměříme se, na činnosti školního speciálního pedagoga a jeho přínos pro školu v rámci spolupráce s jednotlivými subjekty.

Klíčová slova

asistent pedagoga, inkluze, reedukace, speciální pedagog,speciální pedagogika, speciální vzdělávací potřeby, specifické poruchy učení, školský zákon, základní škola, žák

Annotation

Theaimofthe thesis is to analysethe role of a specialeducationpedagoguewhoworks as a pedagogicalworker. It examinestheinteractionwithchildren, teachers, school management and family. Thetheoretical part oftheworkisfocused on theeducationofpupilswithspecialeducationalneeds. It describeswhat are therights and obligationsof a specialeducationpedagogueatschool. Theresearch part isdesigned as a quantitativeresearch, whichisconducted in theformofquestionnaires. Wewilladdressschoolspecialpedagogues. It willfocus on theactivitiesoftheschoolspecialeducationpedagogue and his/her contribution to theschool in cooperationwithindividualsubjects

Keywords

educationlaw, inclusion, primaryschool, pupil, reeducation, teacherassistant, specialeducation, specialeducationalneeds, specialeducationpedagogue, specific learning disabilities

ÚVOD **9**
TEORETICKÁ ČÁST **11**
1 HISTORIE SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY **11**
1.1 Historický vývoj specifických poruch učení a chování 12
1.2 Speciální pedagoga 12
1.3 Kompetence speciálního pedagoga 13
2 PROFESE SPECIÁLNÍ PEDAGOGA **15**
2.1 Činnost školního speciálního pedagoga 15
2.2 Uplatnění speciálního pedagoga 16
3 VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VÝUKOVÝMI POTŘEBAMI **19**
3.1 Podpůrná opatření 19
3.2 Reedukace specifických poruch učení 20
4 ŠKOLNÍ PORADENSKÝ SYSTÉM **22**
4.1 Školní poradenské pracoviště 22
4.2 Poradenská zařízení 24
5 SPECIÁLNÍ PEDAGOG JAKO SOUČÁST TÝMU **25**
5.1 Speciální pedagog a interakce s rodinou 25
5.2 Spolupráce s učiteli, žákem a rodinou 26
5.3 Syndrom vyhoření 29
PRAKTICKÁ ČÁST **31**
6 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY **31**
6.1 Cíl výzkumného šetření 31
6.1.1 Hypotézy 31
6.2 Metodologie 32
6.2.1 Výzkumný vzorek 33
6.2.2 Charakteristika respondentů 33
6.3 Vyhodnocení zjištěných dat 37
6.4 Vyhodnocení cíle výzkumu a hypotéz 56
6.4.1 Vyhodnocení cíle výzkumu 56
6.4.2 Vyhodnocení hypotéz 57

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI……..……...……..….58
ZÁVĚR 59
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ..... 60
SEZNAM ZKRATEK 62
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ 63
SEZNAM PŘÍLOH..... 65

ÚVOD

Pro bakalářskou práci bylo vybráno téma *Speciální pedagog jako pedagogický pracovník běžné školy v Praze*. Téma bylo zvoleno z důvodu vlastní pedagogické zkušenosti a časté spolupráce se speciálním pedagogem.V dnešní době se setkáváme se speciálními pedagogy čím dál častěji. Právě v základních školách kdy žáků, kteří mají diagnostikované specifické potřeby učení, stále přibývá. Důležitost jejich pomoci takovým žákům, případně odstranění či předejití žákova neúspěchu ve výuce, tou nejdůležitější složkou jejich zaměření. Pokud se tedy zaměříme na žáky na základních školách a využijeme vývojové statistické ročenky školství, kterou nalezneme na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zjistíme jasně stoupající tendence počtu žáků se zdravotním postižením. Ve školním roce 2010/11 byl podíl žáků se zdravotním postižením na celkový počet žáků v základních školách 9 %, přitom ve školním roce 2020/21 byl tento podíl již 11,9 % žáků (Příloha B). Dle dostupných informací ze statistik Českého statistického úřadu vidíme v desetileté časové řadě výrazný pokles počtu škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, také zde najdeme pokles počtu speciálních tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i počtu žáků a učitelů v nich. Pokud nás zajímá počet těchto škol, tak ten se v letech 2007/08 - 2017/18 snížil o 24 %. Sestupující tendenci mají i speciální třídy, zde se snížil počet o 27 % a počet žáků v nich se snížil o 30 %. Ještě výraznější je pokles počtu učitelů ve speciálních třídách o 36 %. Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami přitom stoupl o plnou čtvrtinu (Příloha C). Podle výkazuR13-01z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, bylo k 30.9.2020 ve školách celkem 1453 speciálních pedagogů (bez učitelů se speciálně pedagogickou kvalifikací).

V práci vymezíme pojem speciální pedagog, popíšeme jeho kompetence, jeho osobnost. Zaměříme se na jeho činnosti jako školního speciálního pedagoga. Tato práce poukazuje na náročnost požadavků na speciální pedagogy. Nároky na jejich vzdělání, nároky na jejich osobnost, profesní kompetence. Poukazuje i na jejich široké spektrum povinností na jejich pozici.Také se zaměřujeme na samotné vzdělávání žáku se speciálními výukovými potřebami.

Cílem této bakalářské práce je podrobný náhled do práce speciálního pedagoga. Práce je rozdělena na dvě části. První část, je část teoretická, která nám vymezuje, kdo je speciální pedagog a přibližuje nám jeho profesi. Doplňuje nám informace o žácích se speciálními výukovými potřebami, o spolupráci s dalšími subjekty jako je vedení, rodina, kolegové. V empirické části se pomocí dotazníkového šetření zaměřujeme na spolupráci speciálního pedagoga s ostatními kolegy, zaměříme se na to, zda má školní speciální pedagog kvalitní podmínky pro práci s žáky se speciálními výukovými potřebami a pro svou práci.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Historie pedagogiky nám sahá k úvahám Platona, které se zaobírají veřejnou výchovou veškeré mládeže. Aristotelovi, mysliteli starověku, který sice téměř vylučuje dívky z výchovy, pedagogické názory má blíže ke skutečnému životu, a nejsou tak přímočaře a jednostranně vedené jako ve Spartě. Velkou a nedílnou úlohu vedlo křesťanství, rozvíjelo vzdělanost a plnilo poslání spočívající v pomoci druhým (chudým lidem, nemocným, postiženým, sirotkům….). Jeden z velkých převratů se týkal 15. století, kdy husitství přináší velmi pozitivních procesů ve vzdělávání, Mistr Jan Hus vydává spisek Dcerka, který pojednává o vzdělávání dívek a žen. Nemusíme si pokládat otázku, kdo je ten pravý otec učení. Jasnou odpovědí je Jan Amos Komenský. Komenský se zasloužil o moderní pedagogiku, cílí pozornost na z učitele na žáka. Chce poskytovat vzdělání všem (Tannenbergerová, 2016). Ve speciální pedagogice je pro nás přelomovým stoletím 17. až 18. století, které ukazuje nový pohled na jedince s postižením. 19. a 20. století přináší reformní pedagogiku. V roce 1900 vychází od Ellen Keyové (1849-1926) spis s názvem Století dítěte. V tomto spisu je předkládán koncept výchovy respektující osobnost a specifičnost vývoje každého dítěte. Dalšími ústředními postavami v tomto období byli Maria Montessori, Rudolf Steiner.

Pokud se ohlédneme do nedaleké historické praxe působení speciálních pedagogů, zjistíme, že speciální pedagogové působili jako učitelé žáků se SVP, jednalo se o speciální školy či specializované třídy, jedná se o období před rokem 1989. Role speciálního pedagoga se změnila na působení odborníka na školách, kde podporoval rozvoj inkluzivního vzdělávání. Počátky jejich působení (po roce 1989) byly bez legislativní podpory. Jejich počet se záhy začal zvyšovat, a to z důvodu pochopení ředitelů škol :„….*,že jim ŠSP může významně napomoci s touto specifickou skupinou žáků, ale také z hlediska odborné podpory se SVP samotných a z hlediska metodického vedení učitelů, kteří měli ve svých třídách tyto žáky.“*(Kucharská, 2013, s. 53).

1.1 Historický vývoj specifických poruch učení a chování

V roce 1896 publikoval anglický lékař W. Pringle Morgan případ chlapce, který měl normální inteligenci, ale nebyl schopný se naučit číst. Zde byla tedy popsána specifická porucha čtení, dříve nazývána jako vrozená oční slepota, a to podle J. Hinshelwooda. Později ve dvacátých letech S.T. Orton, neurolog, psychiatr, vytváří teorii o vizuálně-percepční poruše. Do šedesátých let zůstává výzkum pouze na zdravotních odbornících. V devadesátých letech se popisuje dyslexie jako porucha, kterou rozdělujeme do několika úrovní, která se dále vyvíjí s věkem a vlivem prostředí. U nás případ chlapce, který se nemůže naučit číst a psát popisuje v roce 1904 psychiatr A. Heveroch. Další rozvoj u nás se váže na psychiatrickou léčebnu v Havlíčkově Brodě, kde působí J. Langmaier, O. Kučera, Z. Žlab, J. Jirásek, Z. Matějček. Zde se pokusili vybudovat nápravnou a léčebnou péči o děti se SPU. Rok 1972 vymezil směrnicí MŠMT zřizování specializovaných tříd, toto pomohlo ke zřizování pedagogicko-psychologických poraden. Vývoj problematiky specifických poruch chování (SPCH) nás směruje na začátek 20. století, kdy SPCH souvisí se SPU. Lehká mozková dysfunkce se připisuje poranění hlavy či v souvislosti s proděláním virové encefalitidy. Až na konci 60. let se objevuje diagnóza hyperkinetický syndrom, také se používá termín, ADD, ADHD. Klade se zde velký důraz na poruchu pozornosti (Šauerová , 2012).

1.2Speciální pedagog

Definici profese speciálního pedagoga můžeme vyhledat ve Velkém sociologickém slovníku (1996, s. 852), speciálního pedagoga definuje takto: *„povolání, odbornost, resp. odborností, odbornou přípravou podložené povolání. (...).“*Zákon č. 379/2015 Sb. o pedagogických pracovnících definuje speciálního pedagoga jako:*„...pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání ...“*. Dále je dobré definovat profesi pomáhající. Ty jsou definovány takto*: „Pomáhající profese je souhrnný název pro profese, které se zaměřují na pomoc druhým; pomáhají řešit nesnáze, problémy, zdravotní potíže druhých lidí. Společnými znaky jsou mimořádná psychická zátěž, odpovědnost a rizika pro vlastní duševní zdraví.“* (Hartl, 2004, s.445).

Nejen speciální pedagog je pedagogickým pracovníkem, do této skupiny můžeme dále řadit učitele, vychovatele, pedagoga volného času, asistenta pedagoga i vedoucího pedagogického pracovníka. V zákonu o pedagogických pracovnících jsou dále uvedeni psycholog a trenér. Na každého z těchto pracovníků jsou kladeny různé požadavky. Předpokladem jsou dané vlastnosti, schopnosti a dovednosti, které jsou předpokladem pro vykonávání takové profese.

Jedním z předpokladů speciálního pedagoga je jeho odbornost. Tento pracovník musí mít odborné vzdělání, zmiňuje to § 18 zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících: *„Speciální pedagog získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd.“* Odbornou kvalifikaci pro výkon svého povolání získává speciální pedagog studiem magisterského programu na vysoké škole v oblasti pedagogických věd. Program musí být zaměřen na obor speciální pedagogika (Zákon č. 379/2015 Sb.). Své vzdělávání by si měl dále doplňovat a rozšiřovat z důvodu poskytnutí kvalitního vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dobré spolupráci s kolegy a ostatními složkami, které se podílejí na vzdělávání žáků se SVP.

1.3Kompetence a osobnost speciálního pedagoga

Kompetencespeciálního pedagoga můžeme rozlišit dle jeho působnosti. Zda se jedná o pracovníka mateřské školy, základní školy, střední školy, pracovníkem pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra. Jeho kompetence se mění podle jeho působení.Správně uvést všechny dovednosti, schopnosti a vědomosti je velmi těžké. Pokud označíme člověka soustavně vzdělávajícího a vychovávajícího děti, žáky a dospělé je pro něj vhodný termín učitel. Má za úkol rozvíjet činnosti tělesné, rozumové, citové, včetně volního rozvoje vychovávaného (Grecmannová, et al., 2002).

Velmi důležitá je osobnost speciálního pedagoga neboli osobnostní kompetence. Měl by být empatický, na což navazuje schopnost naslouchání a komunikace, která je důležitá nejen pro práci s žáky, ale také pro schopnost komunikace s ostatními pedagogy, s dalšími speciálně pedagogickými zařízeními a rodiči. Měl by umět spolupracovat, být trpělivý, klidný.Povaha speciálního pedagoga se odráží ve vztazích s žáky, rodiči i kolegy. Jak

bude vnímán kolegy, jaký vztah s nimi bude mít, se bude odrážet i ve vztahu ke klientům. Empatii můžeme definovat jako schopnost pochopit a vcítit se do druhých. Takové schopnosti nemusí mít každý. Jednou z vlastností speciálního pedagoga je také emociální vyrovnanost, tedy předpoklad citové zralosti, člověk bez výkyvů.

2 PROFESE SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA

Pokud chce škola poskytovat speciálně-pedagogickou podporu žákům základnícha středních škol speciálním pedagogem, je nutné podotknout, že se toto odvíjí od ekonomických a personálních podmínek konkrétní školy. Ředitel může tuto činnost financovat jen z určitých zdrojů (doplňková ekonomická činnost školy, fakturace služeb). Případně může speciální pedagog pracovat ve školském poradenském pracovišti či být zaměstnancem školy, a na částečný úvazek zde pracovat jako SP,či pracovat jako soukromá osoba (Kucharská, 2013).

V případě, že škola svého odborníka v kolektivu pedagogů má, tak speciální pedagog zajišťuje poradenské služby pro žáky se zdravotními potížemi, zdravotním a sociálním znevýhodněním. Vztahují se na něj ustanovení podle vyhlášky č.147/2011 Sb. (ustanovení týkajících se žáků se speciálními vzdělávacími potřebami).
Jak uvádí Knotová: „*Školy, které mají ve svém kolektivu speciálního pedagoga, jsouv podvědomí veřejnosti (převážně té rodičovské) vnímány jako přátelské školy.*“(Knotová, 2014, s. 62).

2.1 Činnost školního speciálního pedagoga

Činnost školního speciálního pedagoga v širším náhledu rozdělujemena:

- depistážní činnost –jedná se o vyhledávání dětí (žáků) se SVP. Poté žáka zařadíme do speciálně pedagogické péče
- diagnostická a intervenční činnost - diagnostikaSVP žáka, získání údajů o žákovi, vyhodnocování získaných materiálů, určení potíží žáka, provádění speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukace, kompenzace, odborné porady s pracovníky PPP, SPC, spolupráce při tvorbě IVP, PLPP. Provádění a zajištění individuální péče o žáka, zde se jedná o reedukaci, kompenzaci a stimulaci,takovou činnost bude zajišťovat speciální pedagog i se skupinou žáků. Důležitou součástí je i zhodnocování daných opatření, případně návrh arealizace změn

v prováděných speciálně pedagogických činnostech,změnyve školním prostředí, zajištění speciálních pomůcek a didaktickýchmateriálů

- metodická a koordinační činnost – metodická pomoc pedagogům, účast na zápisu do 1. tříd, účast při tvorbě školního vzdělávacího programu

Konzultační poradenské a intervenční činnosti speciálního pedagoga podle Valentové (Valentová,2012, s. 26) :„*Individuální práce se žáky v osobních problémech. Krizová intervence a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky azákonné zástupce. Prevence školního neúspěchu žáků. Skupinová a komunitní práce s žáky. Koordinace preventivní práce ve třídě, programů pro třídy. Individuální konzultace pro pedagogicképracovníky v oblasti výchovavzdělávání. Konzultace se zákonnými zástupci při výukových a výchovnýchproblémech dětí. Pomoc při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí.*“

Školní speciální pedagog nejčastěji využívá při diagnostické a depistážní metodě, test školní zralosti a připravenosti, vyšetření percepčních funkcí, vyšetření logopedické – vyšetření řeči a motoriky. Na základě těchto diagnostik zkoumáme předpoklady čtení, psaní a počítání a riziko SPU. Školní speciální pedagog často používá didaktické testy, které jsou zaměřené na úroveň gramotnosti. Při skupinové diagnostice nejčastěji zjišťuje vztahy ve třídě, užívá metody skupinové diagnostiky mapující vztahovoudynamiku ve třídě(Kucharská et al., 2013). Při takové diagnostice je velmi vhodné, aby školní speciální pedagog spolupracoval s psychologem, s kterým lépe odhalíosobnostní zvláštnosti žáků a někdy velmi složité vztahy ve třídě(Zapletalová, Mrázková. 2014/2016).

2.2Uplatnění speciálního pedagoga

Speciální pedagog spadá do pracovních pozic v oblasti pomáhajících profesí, stejně jako psychologové, lékaři, sociální pracovníci, terapeuti a vychovatelé. Speciální pedagog by měl mít kompletní souhrn znalostí z pedagogicko-psychologických disciplín potřebných ke správné diagnostice žáků a jejich výchovného prostředí. Aplikovat v praxi správné metody, analýzy a využívat vhodné prostředky. Má mít široký přehled ve svém

oboru a metodologii speciální pedagogiky (Trnková, 2006). Takové profesní znalosti dovede uplatnit v rámci vzdělávání dětí se SVP.

Podle Valenty by se měl specializovat v nějakém z následujících oborů (Valenta a kol., 2014) :

- Logopedie – speciální pedagogika s narušenou komunikační schopností
- Psychopedie – speciální pedagogika osob s mentálním postižením či jinou duševní schopností
- Tyflopedie - speciální pedagogika osob se zrakovým postižením
- Somatopedie - speciální pedagogika osob s postižením hybnosti
- Surdopedie - speciální pedagogika osob se sluchovým postižením
- Etopedie - speciální pedagogika osob s rizikovým chováním, psychosociálně ohrožených, s poruchami chování

Z tohoto dělení nám vyplývá i další uplatnění speciálního pedagoga. Speciální pedagog najde uplatnění v PPP, SPC, v mateřských, základních a středních školách, v zařízeních sociálních služeb (centra denních služeb, různé stacionáře, domovy pro seniory, pracoviště rané péče), jako vychovatelé ve speciálních školách a školských zařízeních pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, v dětských domovech, ve zdravotnických zařízeních.Speciálního pedagoga nalezneme i ve zdravotnických zařízeních, zde mluvíme o klinickém logopedovi, zrakovém terapeutovi nebo arteterapeutovi.

Charakter činností speciálního pedagoga se mění podle druhu škol. V případě školy základní bude SP pracovat s žáky se SVP, ale na speciální škole věnuje pozornost metodické a odborné práci s osobami se zdravotním postižením. Je zde velký rozdíl v charakteru a náplni práce speciálního pedagoga, velmi záleží na tom, zda speciální pedagog působí vzdáleně na odborném pracovišti (např. PPP, SPC nebo ve středisku výchovné péče) nebo naopak přímo ve školním poradenském pracovišti. Další rozdíl vzniká, pokud je školní poradenské pracoviště se školním speciálním pedagogem zřízeno v rámci základní školy, kterou navštěvuje velké procento žáků se

sociálním znevýhodněním,pak je jeho náplň práce odlišná i od práce kterou vykonávají školníspeciálnípedagogové ve školách pro žáky s jinými specifickými vzdělávacími potřebami nebo na běžných základních školách.

3VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

V současnosti se vyskytuje více případů, kdy jedinci trpí postižením či poruchou. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) je v dnešní době na českých školách již běžnou situací, která je v neustálém vývoji. Tím, že se diagnostika velice zdokonaluje, dochází k častějšímu odhalení závažnějších poruch jižv předškolním věku. Často i před nástupem do mateřské školky. Nicméně k odhalení dochází u většiny žáků po zahájení školní docházky. Podle § 16 Školského zákona 561/2004 Sb., (www.zakonyprolidi.cz) definuje žáka se SPU jako osobu se zdravotním postižením, zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Musí se dodržet rovný přístup ke vzdělávání bez jakékolidiskriminace, zohledňují se potřeby ve vzdělávání jednotlivce. Žák se SVP má právo na vzdělávání o obsahu, formách a metodách odpovídajícím jejich potřebám a možnostem. Jsou to žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního stavu, žáci s vadami řeči, žáci se specifickými poruchami učení, pozornosti a chování, žáci z odlišných kulturních a životních podmínek, žáci s jiným mateřským jazykem, žáci nadaní a mimořádně nadaní. Podle vyhlášky 606/2020 Sb. (www.zakonyprolidi.cz) žák se speciálními vzdělávacími potřebami potřebuje k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, poskytnutí podpůrných opatření. Jsou to opatření, která odpovídají zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka, a které těmto žákům bezplatně poskytuje škola a školské zařízení.

3.1 Podpůrná opatření

Podpůrná opatření může škola poskytovat i bez doporučení školského poradenského zařízení, a to na základě vypracování pedagogického plánu podpory. Podpůrná opatření jsou souborem opatření organizačních, personálních a vzdělávacích. Podpůrná opatření pro žáky s SPU lze rozdělit na oblast metod výuky a oblast v organizaci výuky. Oblast metod výuky vychází z obecných didaktických zásad a reagují na potřeby žáka. Zohledňují žákovo nadání a jeho schopnosti. V oblasti organizace výuky se budeme

věnovat metodám výuky, srozumitelnosti daného učiva. Velmi důležitou složkou je motivace žáka nejen k učení (Zapletalová, Mrázková. 2014/2016).

Pokud se jedná o podpůrná opatření 1. stupně, jsou to opatření, která nepodléhají doporučení školského poradenského zařízení. Zde se využívá například doučování, které zajišťuje škola, upraví se výukové formy a metody práce. Podpůrná opatření2. - 5. stupně škola může uplatnit pouze na základě doporučení školského poradenského zařízení. V případě podpůrných opatření 2. - 5. stupně je jedním z podpůrných opatření asistent pedagoga. Asistent pedagoga bývá velice důležitou součástí poskytované podpory dítěti, žákovi či studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami. Mezi činnosti asistenta pedagoga je hlavním úkolem pomoc pedagogickým pracovníkům školy (spolupráce a komunikace se školním speciálním pedagogem, učiteli, atd.), spolupráce a komunikace se zákonnými zástupci žáka, pomoc a podpora dítěti při přípravě na výuku a při výuce (Fischer et al. 2014).Konkretizaci podpůrných opatření pro jednotlivé zdravotní handicapy najdeme v přehledu podpůrných opatření podle vyhlášky č. 606/2020 Sb. Zde je zapotřebí respektovat rozdílnost každého žáka. Nedílnou součástí poskytování podpůrných opatření je vždy písemný informovaný souhlas zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

3.2 Reedukace specifických poruch učení

Speciální pedagog se z velké části své práce věnuje ve školním zařízení reedukaci specifických poruch učení. Reedukaci můžeme nazvat převýchovou či obnovenou výchovou. Reedukace je tedy cesta ke zlepšení úrovně porušených či nevyvinutých funkcí, které jsou potřeba ke čtení, psaní a počítání. Speciální pedagog nikdy nemůže využít jednotný, univerzální postup reedukace. Každé dítě je jedinečné. A jedinečné bude i při nápravě projevů poruchy. Pokud bude mít speciální pedagog kvalitní zprávu z poradny, ta již bude obsahovat rámcové doporučení pro nápravu. V některých případech se rodiče mylně domnívají, že jde o doučování, je nutné vysvětlení, že se jedná o metody, které pomůžou s odstraněním specifických obtíží (při čtení, psaní, počítání). Takové metody nenahrazují výuku, ale dokážou ji kvalitně podpořit a zefektivnit. U starších dětí, hlavně na 2. stupni ZŠ, rozvíjíme u dětí schopnost se učit.

Kde by měla nejlépe náprava začít, není jednoduchou otázkou. Náprava musí začít pozitivně, a to jen na takové úrovni, kterou dítě ještě zvládne (Jucovičová, 2014). Aby speciální pedagog uspěl a jeho nápravy nebyly jen předáním svých odborných znalostí, je nutné zapojení osobního přístupu. Jednou ze zásad je zvolený postup nápravy, a to tak, aby žák zažil svůj úspěch již na první hodině. Pokud bude mít žák takový prožitek, je to velká motivace, která pomůže při dalších hodinách. Takový úspěch motivuje i rodiče a ti jsou do celého procesu lépe zapojeni. Dítě musí mít takové hodiny náprav pravidelné, nejlépe denně, ale v nápravách musíme postupovat jen v malých krocích. Děti se specifickými poruchami učení často nechápou souvislosti v gramatických jevech či matematickými postupy a právě nápravy jim mají do těchto vědomostí vnést řád, který pro dítě se SPU bude pochopitelný (Pokorná, 1997).

4 ŠKOLNÍ PORADENSKÝ SYSTÉM

Základní charakteristiky poskytování školních poradenských služeb jsou definovány ve vyhlášce č. 607/2020 Sb., (www.zakonyprolidi.cz) o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., s účinností ke dni 1. 9. 2016. Za tyto pracovníky je odpovědný ředitel školy nebo jím pověřená osoba. Dále ředitel odpovídá za vytvoření preventivního programu školy a zajištění výchovného poradenství. Poradenské a preventivní programy by měly vycházet z daného regionu. Školní poradenská zařízení (ŠPZ) a školní poradenská pracoviště (ŠPP) by spolu měla úzce spolupracovat.

4.1 Školní poradenské pracoviště

Poradenský systém můžeme rozdělit do dvou fází, na školní úrovni je zastoupeno školním poradenským pracovištěm, nalezneme jej přímo ve školách. Tito pracovníci jsou každý den v bezprostředním kontaktu s žáky, mohou reagovat ihned na každodennísituace. Školní poradenský systém není samostatnou organizační jednotkou v rámci školy. Takové pracoviště je tvořeno školním metodikem prevence a výchovným poradcem, kterého musí mít každá škola. Takový model nazýváme modelem základním (Kucharská et al., 2013). V rozšířené verzi je jejich činnost doplněna také činností školního speciálního pedagoga nebo školního psychologa, takový model nazýváme modelem rozšířeným.Toto zřízení je tvořeno na základě § 16 Školského zákona 561/2004 Sb., (www.zakonyprolidi.cz) o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi standardní činnosti výchovného poradce patří:

- Poradenské činnosti – kariérové poradenství (pomoc při rozhodování o dalším vzdělávání. Diagnostika žáků se SVP, poradenství a péče o žáky se SVP, péče o žáky cizince, poradenství zákonným zástupcům žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Metodické a informační činnosti – zprostředkování nových vzdělávacích možnostech pedagogických pracovníků, metodická pomoc pedagogickým pracovníkům, evidence odborných zpráv a informací o dětech, které jsou v poradenské péči

Výchovný poradce také zajišťuje komunikaci a širší spolupráci se školským poradenským pracovištěm (SPC, PPP, SVP).
Činnosti školního metodika prevence se především zaměřují na primární prevenci rizikového chování. Podle metodického doporučení by se měl zaměřit na rizikové chování žáků (http://www.nuv.cz), jako jsou šikana,užívání návykových a psychotropních látek, záškoláctví, agresivita, rizikové sexuální chování, rizika školního neúspěchu, poruchy příjmu potravy, závislostní chování - gambling.
Školní psycholog by se měl zaměřit na činnosti, kterými jsou: odborná pomoc, konzultace, diagnostika, metodika a informovanost.
Školní speciální pedagog je pedagogickým pracovníkem, o kterém podrobněji píšeme ve druhé kapitole(Knotová et al., 2014).

Takový tým můžeme nazývat jako multidisciplinární. Je to spolupráce odborníků, kteří se účastní na celkové péči o jedince. Každý v takovém týmu má svou jedinečnou roli, která je dána stanovením cíle každého z odborníků. Také se takový přístup dá pojmout jako propojení jednotlivých disciplín. Pro naši potřebu se jednáo zdravotnickou, školskou a sociální péči. Pokud podobný tým zakládáme, je nutné zajistit podmínky pro dobrý tým (Stárek, 2021).

4.2 Poradenská zařízení

Druhou fází jsou školská poradenská zařízení, ta nejsou součástí školy samotné, zahrnují pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra.

Pedagogicko-psychologická poradna je školským poradenským zařízením, které poskytuje pedagogicko-psychologické a speciálně pedagogické poradenství. Tyto poradny jsou zřizovány dle zákona č. 561/2004 Sb. § 116, (www.zakonyprolidi.cz) o státní správě a samosprávě školství, poskytují služby na základě školského zákona č. 561/2004 Sb., vyhlášky č. 116/2011 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízení, řídí se vyhláškou č. 270/2017 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Služeb těchto poraden mohou využívat rodiče dětí od tří let (při nástupu do mateřské školy, pedagogové i školy. Pracovníky PPP bývají převážně psychologové, speciální pedagogové i sociální pracovníci. Mezi standardní činnosti PPP patří speciálně-pedagogické vyšetření školní zralosti.

Pracovníci dále zjišťují specifické vývojové poruchy učení. Spolupracují s institucemi, organizacemi a s orgány státní správy na území. V případě absence psychologůa speciálních pedagogů ve škole zajišťují poradenské služby. Speciálně pedagogická centra se orientují na pomoc speciálně-pedagogickou, psychologickou a sociální dětem se zdravotním postižením. Je zde vyšší podíl terénní práce oproti PPP.

Do této skupiny zahrnujeme i střediska výchovné péče, která řeší problematiku sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže, zajišťují prevenci, terapii a poradenství v těchto oblastech a jsou součástí preventivně-výchovné péče. Nedílnou součástí je také Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), který velice úzce spolupracuje s dalšími poskytovateli poradenských služeb ve školství. Na OSPOD se mohou obracet přímo nejen rodiče, ale také školy. A to v případech, kdy škola není schopna navázat spolupráci s rodiči dětí v případě vážných výchovných problémů žáka, kterými jsou záškoláctví, agresivní jednání žáka apod. (Knotová, 2014).

5 SPECIÁLNÍ PEDAGOG JAKO SOUČÁST ODBORNÉHO TÝMU

Speciální pedagog je součástí širšího odborného týmu, který se účastní činností školních poradenských pracovišť. Některé jeho činnosti se liší podle jeho působnosti. Bude záležet, zda je pracovníkem mateřské školy, základní školy, střední školy. Může být i pracovníkem pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra.

Okruhy práce tohoto specialisty jsou (Knotová et al., 2014):

- Optimální spolupráce speciálně pedagogického poradenství.
- Pomoc při vytváření podkladů pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Komunikace a podpora (pomoc – konzultace) rodičům, žákům nebo jejich zákonným zástupcům.
- Poskytuje metodické vedení v oblasti speciální pedagogiky pedagogickým pracovníkům.
- Speciálně-pedagogické činnosti, které zahrnují reedukaci kompenzaci.

Může spolupracovat na činnostech, jako je zápis do prvních tříd, může se podílet na vypracování podpůrného vzdělávacího programu pro školně neúspěšné žáky. A samozřejmostí by mělo být neustálé sebevzdělávání. Pro dobrou funkčnost ŠPP by měla být vypracována jasně daná koncepce poskytování poradenských služeb v dané škole. Mít rozdělené kompetence jednotlivých odborníků, pověřit některého z nich za koordinaci činností ŠPP. Neméně důležitým prvkem je komunikace, nejen s vedením školy, ale také s učiteli, žáky a jejich rodiči. Mít řádně vytvořený systém dokumentace ŠPP, informační systém ŠPP.

5.1 Speciální pedagog a interakce s rodinou dítěte

Speciální pedagog a rodina dítěte jsou dva světy, které je nutné, za veškerého úsilí, propojit. Zde je velmi důležitá míra zkušeností s kvalitním a zkušeným přístupem speciálního pedagoga v přístupu v práci s rodiči. Rodiče jsou důležitýmiúčastníky v dění

mezi dítětem a školou. Speciální pedagog musí využívat různých forem práce ve škole i ve spolupráci s rodiči. Musí rodiče přesvědčit, ukázat jim, že je tam pro ně. Musí projevit velkou variabilitu přístupů. Zde by měl být nápomocen i pedagog. Může podpořit interakci těchto subjektů. Rodiče mají často nějaká očekávání, jak směrem k pedagogovi, tak i směrem ke speciálnímu pedagogovi. Zde může být speciální pedagog nápomocen pedagogovi, působí v roli odborníka mezi učitelem a rodiči. Rodiče hledají pomoc, oporu, různá řešení. Vybudování důvěry a uplatnění kladného vztahu je velkým pomocníkem pro speciálního pedagoga. Vztahové hodnoty jsou ovlivňovány aspekty, jako je druh a míra zdravotního postižení, vztahy v rodině, socioekonomickou úrovní rodiny, vnímání důležitosti vzdělávání.

Pokud rodiče vnímají školu na dobré úrovni, mají důvěru a dobré vztahyk pracovníkům školy, je získání důvěry speciálním pedagogem o mnoho jednodušší. O to snadněji bude s rodinou dále spolupracovat. Škola musí brát rodiče jako partnery. Je to však vztah spíš ideální (Kucharská, 2013). Tedy pro všechny strany (žák, rodič, škola, pedagog, speciální pedagog) je cílem nastavit dobré vztahy. Zde nesmíme zapomínat i na možná rizika spolupráce rodiny a školy. Zde by se měl klást velký důraz na informovanost veřejnosti, která může mít stále velmi zkreslené představy o podobě dnešního školství (Stárek, 2021).

5.2 Spolupráce s učiteli, žákem a jeho rodinou

Stejně jako žáci školy, jsou i rodiče hlavními klienty speciálního pedagoga. Takovou spolupráci můžeme spíše označit jako vztah mezi rodičem a speciálním pedagogem. Při spolupráci speciálního pedagoga s učitelem, s žákem i rodinou je důležitá spolupráce a kvalitní komunikace. Vždy jsou velmi důležité již zmíněné zkušenosti a přístup speciálního pedagoga. Je ovšem spousta faktorů, které ovlivňují vnímání speciálního pedagoga okolím, jsou to předešlé zkušenosti, informovanosto práci speciálního pedagoga z různých zdrojů (informace od kolegů, informace z přístupných zdrojů). Mohou takového specialistu odmítat či naopak vstřícně přijmout jako pomoc odborníka. Stejně důležitá je i podpora od učitele. Ten může podpořit spolupráci rodičů na základě doporučených konzultací a odborné péče speciálního pedagoga.

Speciální pedagog může s učitelem navázat spolupráci v několika rovinách. Pokud je ve třídě žák s SPU je spolupráce s ŠSP daná. Speciální pedagog může spolupracovats učitelem na identifikaci potíží žáka, jedná se o případy žáků se vzdělávacími potřebami a nutností nastavení individuálních plánů pedagogické podpory. Zde probíhá pomoc, spolupráce na úrovni obecné (podpora, sdílení, motivace). Speciální pedagog může podporovat učitele i v úrovni cílené podpory (metodické vedení, vzdělávání, přímá práce s žákem). Podpora spočívá i v komunikaci s vedením, při jednání s rodiči, (Kucharská, 2013). Taková komunikace bývá při žádosti o vyšetření, kde ŠSP pomáhá pedagogovi správně formulovat žádost. Při jednání s dalšími specialisty nebo poradenským pracovištěm. Další spoluprací bude zahrnovat praktické využití speciálních pomůcek a jejich vhodné zařazení do výuky. Školní speciální pedagog se věnuje vzdělávání učitelů. Může vést besedy, při kterých si učitelé poskytují nové poznatky z absolvovaných školení, workshopů. Spolupráce speciálního pedagogaa učitele je většinou prací individuální. Je to z důvodu zaměření na specifický problém klienta a jeho potřeby. Většinou je spolupráce na úrovni konzultací(Kucharská a Mrázková, 2014).

Je důležité, aby byl ŠSP odborníkem a zároveň kolegou. Musí stát na středu těchto rolí a uvědomovat si svou pozici, která je rovnocenná s pozicí učitele. Problém může nastat v okamžiku takzvaných dvojrolí. Učitel často působí ve škole i jako speciální pedagog. Taková dvojrole může být matoucí, zde je důležitá komunikace s klientem (rodič, žák, učitel).

Učitel bývá ten, který podává nejvíce informací školnímu speciálnímu pedagogovi. Učitel by měl popsat výkon žáka, zhodnotit výkon žáka vůči třídě a normě, sleduje žákovy výsledky, porovnává je v jednotlivých předmětech, zná postupy žáka při různých úkolech, posuzuje práceschopnost, udržení pozornost. Pokud má učitel nastaveny opatření, vyhodnotí jejich účinnost, zná žákovo postavení v kolektivu třídy. „*K nejčastějším formám spolupráce s učitelem patří rozhovor, společný rozbor výkonů žáka, jeho písemných prací, výkonů v sešitech; pozorování ve třídě; pozorování spolupráce žáka s učitelem, učitele se žákem; pozorování chování a rozbor výkonů žáka ve spolupráci s různými učiteli.*“(Kucharská, Mrázková 2014, s.108).

Spolupráce speciálního pedagoga s rodiči bývá většinou velice dobrá. Obě strany mají za cíl to samé, tedy pomoci žákovi – dítěti. Školní speciální pedagog by měl využít své zkušenosti a k rodičům žáka přistupovat podle jejich osobnosti. Je důležité si uvědomit přístup rodičů k žákovi. Zda je rodič úzkostlivý, volnomyšlenkářský, přísný či laxní. Ať je rodič jakýkoliv, školní speciální pedagog by měl ke spolupráci přistupovat v očekávání rodičů, zde si je nakloní na svou stranu a následující spolupráce bude jednodušší. Spolupráce rodiče a školního speciálního pedagoga by měla být vždy založena na respektování rodičů jako partnerů při vzájemné komunikaci. Speciální pedagog by neměl vystupovat jako autorita, ale jako partner, který podává doporučeníarady (Kucharská et al., 2013).

Speciální pedagog prvotně získává informace od rodičů pomocí rozhovoru. Zjišťuje osobní anamnézu, náhled na situaci nebo problém samotnými rodiči, případné problémy v domácím prostředí (domácí příprava). Rodiče znají vývoj dítěte, rodinné události ovlivňující vývoj dítěte, popíší sociální prostředí rodiny a chování žáka v domácím prostředí (Hájková, 2010). Po zhodnocení informací jako celku (informace od rodičů, učitele, pozorování) podá rodičům vhodná doporučení k domácí přípravě. Často se setkáváme i s neochotou spolupráce ze strany rodičů. Nejčastěji bývá uváděn jako důvod čas. Matka samoživitelka je časově (pracovně) velmi vytížená, poté jí na domácí přípravu či účast na rodičovských schůzkách, a jiných školních rodičovských aktivitách, nezbývá čas. Rodič cizinec mívá problém při jednání se školou nebo specialistouz důvodu jazykové bariéry. Nemusí správně pochopit, co mu sdělují. Dnes je již běžné využít služeb překladatele. Některé školy mají i dvojjazyčné pedagogy či jiné pedagogické pracovníky. Někteří rodiče mohou mít pocit, že další schůzky jsou již bezpředmětné a jejich dítěti už nepomohou. Překážek může být i více, nedostatek empatie ze strany pedagogů (Hájková, 2010).

Stane se, že i přes profesionální jednání dojde ke konfliktu. Ten je nutný řešit třetí stranou. Většinou pomůže vedení školy. Novinkou je tzv. mediace ve škole. Pokud se provede dobře a vhodnými způsoby, může být velmi kvalitním nástrojem k vyřešení daného konfliktu. Při mediaci je přítomen mediátor a snaží se o narovnání konfliktu. Mediace je podoba řízené diskuze. Zúčastněné strany řeší pomocí mediátora vzniklý problém a hledají možné nápravy konfliktu(www.mediaceveskole.cz).

Vybudování a získání důvěry dítěte je prvotním úkolem speciálního pedagoga. Dítě by mělo získat pocit, že se mu věnujeme naplno, že náš čas je zde pro něj. Vztah ovšem musí být stále na profesionální úrovni. Přes to může být takový vztah plný vřelosti, empatie a podpory. Velmi neprofesionálním přístupem je snaha se dítěti zavděčit. Vždy by při kontaktu s dítětem mělo docházet k uvědomění, že odborník není kamarád, ani rodič. Musí mít vztah pevně vymezený. Zde je důležité nastavit hranice vztahové i časové. Takovou hranici musí s žákem pevně nastavit a vymezit. Je spousta faktorů, které můžeme využít pro kvalitnější navázání vztahu s žákem. Pokud se jedná o menší školu, s příjemnou atmosférou, nejlépe i stabilním pedagogickým sborem, bude zde větší možnost pro přirozený kontakt s žákem i kolegy. Vždy je to o kvalitěa profesionalitě speciálního pedagoga, ve velké, členěné škole, s neosobním prostředím(rozčlenění prostoru i kolektivu pedagogů) se musí odborník více osobně angažovat (Kucharská et al.2013). První kontakt převážně získává speciální pedagog od učitele, jindy ho může kontaktovat i sám žák či rodič. Většinou to bývá zprostředkovanou zkušeností. A to jak s jeho činností, kterou sděluje spolužák nebo při práci ve třídě.Žák vždy bude lépe oslovovat známého odborníka, nežli za anonymního člověka. Důležitou součástí je tedy obeznámení práce speciálního pedagoga i v kolektivu dětí.Pro efektivitu schůzky s žákem je důležité zajistit klidnéprostředí schůzky (Kucharská, 2013). Vybavené pro edukační a intervenční činnosti speciálního pedagoga.

5.3 Syndrom vyhoření v pomáhající profesi

Jak jsme již popsali, speciální pedagog bývá v přímé interakci s žáky, rodiči, kolegy, vedením. Bývá často nárazníkem, vyjednavačem. Kolegou, který je doslovně brán i podle názvu své profese – pomáhající. Není tedy divu, že takový kolega, může být zasažen syndromem vyhoření.

Podle Matouška se jedná o soubor jasně daných příznaků, který vzniká jako důsledek nadměrného pracovního stresu. Syndrom vyhoření neobvykle často zasahuje velké procento pracovníků v pomáhajících profesí (Matoušek,2003). Otázkou je, jak se takovému zasažení vyhnout. Ta nejlepší cesta je prevence.

Prevenci můžeme rozdělit na individuální oblast. Tedy takovou oblast, která se týká osobnosti jedince. A na oblast, která souvisí s vlivem okolních podmínek. Zařízení,ve

kterém se pracovník nachází, by mělo pomoci vytvářet pro své pracovníky prostředí sociálně citlivé a přívětivé (Bartošíková, 2006). Jak je prokazatelné, tak prevence je více efektivní i ekonomičtější než léčebné náklady. Je možnost využití různých kurzů a tréninků. Nemůžeme nechat vše na těch ostatních, musíme se zaměřit na sebe. Odpoutat se od stresu. A je jen na člověku samotném, zda jej bude provázet či pronásledovat. Slovy jedné pedagožky: *„…být realistou a nebrat si věci úplně osobně. Není to naše jediné poslání.“*(Smetáčková et al., 2020, s.12).Prevencí je sebereflexe. Co mu přinese stres a co ho uklidňuje. Jak stres umí zvládnout. Co ho příliš vyčerpává. Zde je možnost využít různá praktická cvičení. Současně by si měl speciální pedagog nastavit profesní hranici, správně si zorganizovat svou práci, vytvořit si kvalitní pracovní podmínky, pracovat na budování kvalitních vztahů s kolegy.

Pozice speciálního pedagoga, pedagoga či pracovníka v pomáhajících profesích by se měla na syndrom vyhoření více zaměřit. Jejich pozice je nadmíru náročná a riziko syndromu vyhoření je u takových profesí mnohonásobně vyšší. „*Tedy, pokud se chci plně a dlouhodoběvěnovat pomáhající profesi, soustředím se na klienta, moje práce mápro mě smysl, využívám sebe jako nástroj pro práci, a to vše se odehráváv rámci lidského vztahu, tedy zkráceně pomáhám, je nutné se na jedné straněd ále profesně vzdělávat, ale rovněž o sebe pečovat. Pečovat o své zdroje,ze kterých v rámci své profese, čerpám. Tedy soustředit se na udržení a rozvojisvých profesionálních znalostí a dovedností, hýčkat si svůj talent, energii, motivaci a elán.“* (Stárek et al., 2021, s. 44).

„S pozitivním přístupem, s otevřeností mysli a připravenosti pomoci druhým se lze dívat na rozdíly mezi dětmi jako na příležitosti k růstu a ke spolupráci, a ne jako na problém. Inkluzivní učení a vyučování vytvoří podmínky, umožňující všem žákům hodnotným způsobem se zapojit do práce, rozvíjet svou osobnost a vzájemně si pomáhat při vzdělávání……, protože všechny děti vyžadují speciální péči.“ (Lang, 1998, s.42).

PRAKTICKÁ ČÁST

6 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

V teoretické části jsme se zabývali vymezením pojmu školní speciální pedagog, přiblížili jsme si jeho činnosti i jeho zařazení. Z praktické části se dozvíme o jeho přímé účasti v běžné škole.

6.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bude zjistit, jakým způsobem se školní speciální pedagog účastní běžného provozu školy. Zda je školní speciální pedagogplnohodnotným pedagogem v týmu školy. Co by školnímu speciálnímu pedagogovi usnadnilo jeho práci. Dalším cílem je zjistit, zda o sebe školní speciální pedagogpečuje v rámci prevence syndromu vyhoření.

6.1.1 Hypotézy

Hypotéza je konstatování, opírající se o naše domněnky či předběžný výroko vztazích mezi dvěma nebo více pozorovanými nebo nepozorovanými jevy. Podle Hendla je hypotéza: *„Predikce nebo odhad vztahu, který existuje v reálném světě za určitých podmínek.“* (Hendl, 2008, s.38).

- H1: Školní speciální pedagogové jsou ve školách plně využiti, i přes negativní náhled na integraci a inkluzi pedagogy. Tzn. pro náš výzkum vnímáme speciálního pedagoga jako plnohodnotně využitého kolegu.

  Je zde předpoklad, že na základě otázek 6, 7, 8, 9, 19, které se vztahují na spolupráci s pedagogy, se nám hypotéza, potvrdí.

- H2: Usnadnění výuky žáků se specifickými poruchamiučení závisí na poskytnutých finančních prostředcích a s tím související vybaveností speciálními pomůckami pro výuku.

  Pomocí otázky číslo 14, která se přímo ptá na dostatečnou vybavenost pracoviště, se potvrdí hypotéza H2. Dále hypotézu potvrdí iotázky č. 12, 13 a 15, které jsou stejně koncipovány.

- H3: Speciální pedagog bude věnovat dostatek času na svou psychohygienu.

  V poslední otázce dotazníku se ptáme, zda speciální pedagog věnuje čas na svou psychohygienu. Předpokládáme, že se hypotéza nepotvrdí.

6.2 Metodologie

Tak jak byly stanoveny cíle této práce, také vzhledem k daným hypotézám byla zvolena kvantitativní výzkumná metoda. Kvantitativní data jsou pro měření validní, tedy měříme skutečně to, co máme měřit (Hendl, 2005).

Vybraná kvantitativní metodabyla vedena formou dotazníkového šetření.Dotazník je veden jako nejrozšířenější metodou pedagogického výzkumu. Často se využívá i v sociologickém, demografickém výzkumu zabývajícím se člověkem. Dotazníkové šetření je jedna z technik terénního sběru informacípři které jsou potřebné informace od zkoumaných osob získány písemně, prostřednictvím tištěných otázek, obsaženýchv dotazníku.Dotazník má mnoho výhod jako je např. snadná a rychlá administrace, získání dat od většího množství respondentů, údaje lze většinou plně kvantifikovat, je zde možnost anonymity respondentů. Samozřejmě jsou zde i nevýhody. Jedná se zde především subjektivitu výpovědí, velmi zúžená možnost širší odpovědi. Výsledkem nevýhod může být zkreslení odpovědí. Dotazník má dva základní typy. Standardizovaný dotazník – zde jsou jednotné instrukce, administrace, normy, zajištěna validita a reliabilita. A dotazník vlastní konstrukce, tento používáme nejčastěji v prostředí edukační reality. Otázky, které v dotazníku použijeme, nemohou být jen náhodně

sestaveny. Musí být srozumitelné a skutečně musí zjišťovat, zda to co chceme zjistit, skutečně zjišťujeme (Skutil a kol., 2011).

Použili jsme jeden dotazník, který byl určen školním speciálním pedagogům (Příloha č. 1). Dotazník byl sestaven převážně z uzavřenýchotázek. Otázky nabízely výběr z několika možností. Otázky v dotazníku byly formulovány srozumitelně, tak aby nezaváděly či nevedly k volným odpovědím. Dotazník obsahoval 20 otázek. Byl zpracován jako online dotazník, což všem respondentům plně vyhovovalo.

Následujícím krokem byla analýza získaných dat, vyhodnocení daných cílů a ověřování hypotéz.

6.2.1Výzkumný vzorek

Výzkumné šetření bylo prováděno na107 základních školách v Praze. Dále jsem oslovila i školy střední, z kterých mi přišlo 29 odpovědí. Respondenti byli speciální pedagogové působící na těchto školách. Osloveno bylo celkem 160 škol. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 136 respondentů. Výzkum byl prováděn elektronickou formou, prvotně byl osloven ředitel škol e-mailem. Poté byl zaslán dotazník. Dotazník byl anonymní a měl 20 výzkumných otázek.

6.2.2 Charakteristika respondentů

Jak bylo výše uvedeno, z celkového počtu oslovených 160 škol se zúčastnilo 136 respondentů. Dále se podrobněji zabýváme charakteristikou respondentů. Výzkumu se zúčastnilo celkem 98 žen a 38 mužů, kteří pracují jako speciální pedagogové. Tato čísla poukazují na současný trend ve školství, ve kterém stále pracuje mnohem méně mužů než žen. Přesto dle sdělení několika kolegů z praxe, se do některých škol muži zase postupně vracejí, není jich však mnoho. To nám může připadat kontraproduktivní, protože přítomnost mužů ve školství je v každém případě potřebná, obzvláště pakna vyšších stupních, kde mohou být problematické třídy, kde je obtížné udržet kázeň. Naopak na

prvním stupni většinou nemají muži dost trpělivosti na práci s tak malými dětmi.Nejvíce speciálních pedagogů je ve věku 41 – 50 let, druhou nejpočetnější skupinou jsou respondenti ve věku 51 – 60. Nejméně zastoupenou skupinouve výzkumu jsou pedagogičtí pracovníci do třiceti let.I v tomto případě se nám jasně ukazuje současný trend ve školství, které se potýká s nedostatkem nových mladých pedagogů, kteří by nastoupili hned po dokončení potřebného vzdělání. Učí spíše zkušení pedagogové vyššího věku, mladé učitele toto povolání za současného stavu příliš neoslovuje a do školství nenastupují. Dále jsme si ověřili, že ve školách učí především pedagogové vyššího věku a tím pádem i s delší učitelskou praxí. V největším počtu jsou zastoupeni respondenti, kteří ve školství působí více než deset let a to v počtu40 speciálních pedagogů. Druhou nejpočetnější skupinou jsou pedagogové s praxí dlouhou od 6 do 10 let a to v počtu 38. Následuje skupina, které má praxi od dvou do pěti let, která je zastoupena počtem 32 speciálních pedagogů. Nejméně početnou skupinou jsou pedagogové s délkou praxe do dvou let a jsou zastoupeni v počtu 26.Dále se nám respondenti vyjádřili, že poměrně velká část z nich nemělažádnou nebo téměř žádnou podporu v začátcích své praxe. Vyjádřilo se tak celkem 66 respondentů z celkových 136.Tyto výsledky nevrhají na školství příliš dobré světlo, protože pomoc v prvních letech pedagogické praxe rozhodně považujeme za důležitou.Bohužel existuje stále velký počet škol, kde uvádějící učitelé nejsou samozřejmostí anebo neposkytují novému kolegovi dostatečnou podporu.Částečnou nebo úplnou podporu mělo v začátcích své kariéry 62 dotázaných speciálních pedagogů. Můžeme se domnívat, že tento trend v poslední době narůstá a v následujících letech už bude uvádějící učitel všude samozřejmostí. Rozhodně je to jedna z věcí, která by školství posunula zase více dopředu, když by noví kolegové nemuseli ze začátku tápat a byla jim podána pomocná ruka.

Graf č. 1: Charakteristika respondentů

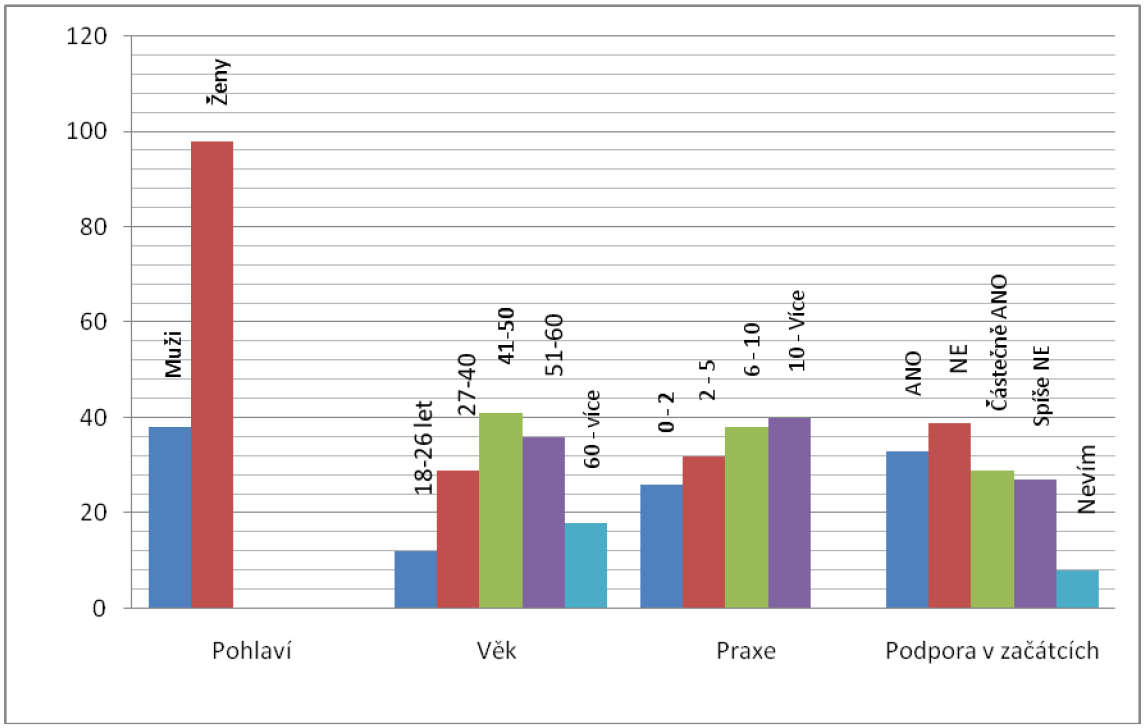

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 1: Charakteristika respondentů

Pohlaví respondentů	Počet	%
Muži	38	28
Ženy	98	72
Věk respondentů	Počet	%
18-26 let	12	9
27-40 let	29	21
41-50 let	41	30
51-60 let	36	27
60 let a více	18	13
Délka praxe respondentů	**Počet**	**%**
0-2 roky	26	19
2-5 let	32	24
6-10 let	38	28
10 let a více	40	29
Podpora v začátcích pedagogické praxe	**Počet**	**%**
Ano	33	24
Ne	39	29
Částečně ano	29	21
Spíše ne	27	20
Nevím	8	6

Zdroj: Vlastní zpracování

6.3 Vyhodnocení zjištěných dat

Graf č. 2: Kvalita spolupráce se školským poradenským zařízením

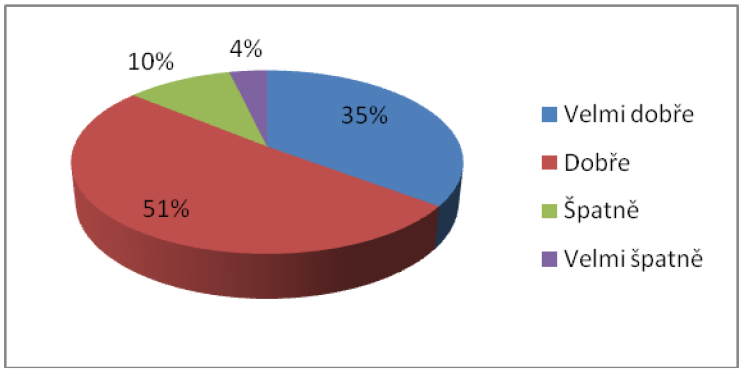

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 2:Kvalita spolupráce se školským poradenským zařízením

Kvalita spolupráce se ŠPZ	Počet	%
Velmi dobře	48	35%
Dobře	69	51%
Špatně	14	10%
Velmi špatně	5	4%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že obecně je spolupráce školního speciálního pedagoga se školským poradenským zařízením na velmi kvalitní, profesionální úrovni. Jako velmi dobrou spolupráci se školským poradenským zařízením hodnotí 48 respondentů. Dále jako dobrou spolupráci se školským poradenským zařízením hodnotí 69 respondentů. Spolupráce školního speciálního pedagoga by měla být komplexní týmovou spoluprací, která vyplývá již z dlouhodobé tradice, a to převážně ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou (Kucharská et al., 2013).

Jak uvádí Národní pedagogický institut, tak z výsledků dotazníkového šetření škol zapojených do projektu Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B), který běží pod hlavičkou Národního pedagogického institutu České republiky (NPI ČR), vyplývá, že přes velký nápor na poradenský sektor je spolupráce vnímána na dobré

úrovni. V případech, kdy ředitelé škol hodnotili spolupráci jako nedostatečnou, se jednalo o nepostačující návštěvy přímo ve školách a dlouhé čekací lhůty na vyšetření.

Jak uvádí Růžička (2020), tak spolupráce se ŠPZ je pro školní speciální pedagogy nezbytná. Velmi často se věnují velkému množství administrativních záležitostí, jako je tvorba IVP a PLPP či návrhů na PO.

Graf č. 3: Kvalita spolupráce s pedagogickými pracovníky.

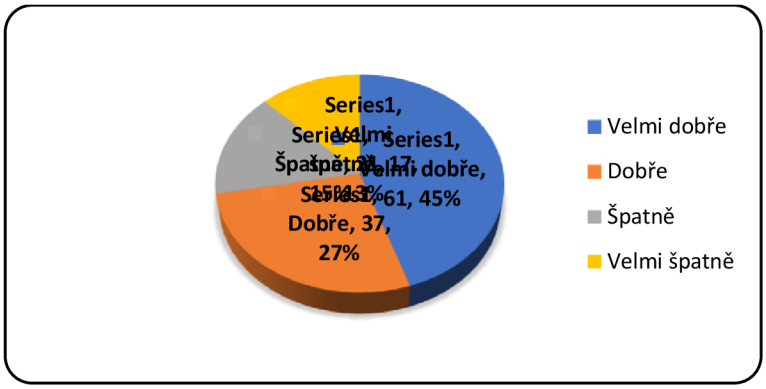

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 3: Kvalita spolupráce s pedagogickými pracovníky.

Kvalita spolupráce s ped. pracovníky	**Počet**	**%**
Velmi dobře	61	45%
Dobře	37	27%
Špatně	21	15%
Velmi špatně	17	13%

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkem 61 respondentů hodnotí spolupráci s ostatními kolegy jako velmi dobrou. Možností dobře hodnotí spolupráci celkem 37 dotázaných. Podle mého názoru se jedná o pozitivní výsledek. Pedagogové se již nejspíš více ztotožňují s inkluzivním směrem ve vzdělávání a chápou důležitost speciálních pedagogů. Zřejmě také oceňují jejich přínos ve vyučování. Z dotázaných respondentů se 21 vyjádřila v tom smyslu, že jim spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky přijde jako špatná. A za velmi špatnou považuje spolupráci s kolegy 17 dotázaných.

Graf č. 4: Kvalita spolupráce s vedením.

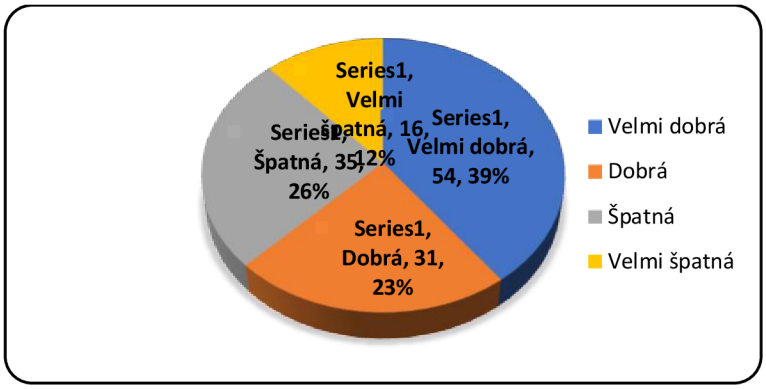

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4: Kvalita spolupráce s vedením.

Kvalita spolupráce s vedením	**Počet**	**%**
Velmi dobrá	54	39%
Dobrá	31	23%
Špatná	35	26%
Velmi špatná	16	12%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z dotázaných respondentů hodnotí celkem 54 spolupráci jako velmi dobrou a 31 pedagogů jako dobrou. Tedy většina je se spoluprací spokojena. Lze z toho usuzovat, že i vedení škol se k inkluzi postavilo pozitivně a nemá problém podporovat své pracovníky v tomto směru.

Jako špatnou hodnotí spolupráci s vedením 35 dotázaných speciálních pedagogů a 16 ji hodnotí jako velmi špatnou. V těchto případech by možná byla ku prospěchu věci nějaká osvěta ve věcech inkluzivního vzdělávání. Popřípadě forma supervize, kde by si mohly všechny zúčastněné strany ujasnit priority a nadále efektivně spolupracovat. Bez náležité podpory vedení není možné poskytovat kvalitní edukaci a výchovu dětí v celém jejím nezbytném rozsahu.

Graf č. 5: Četnost konzultací s pedagogy ohledně žáků se SPU.

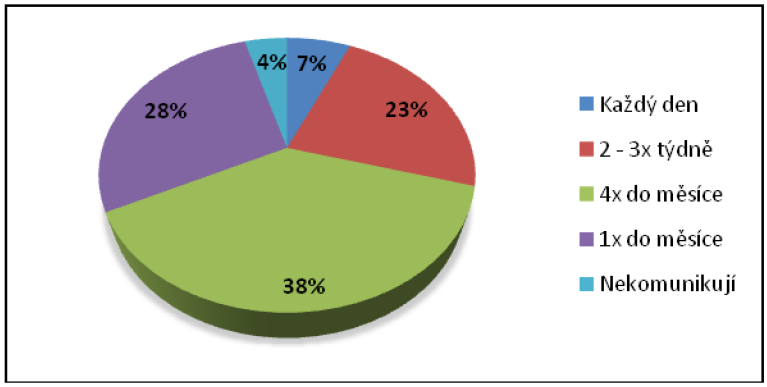

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č.5:Četnost konzultací s pedagogy ohledně žáků se SPU.

Četnost konzultací s pedagogy ohledně žáků s SPU	**Počet**	**%**
Každý den	9	7%
2 – 3x týdně	31	23%
4x do měsíce	52	38%
1x do měsíce	38	28%
Nekomunikují	6	4%

Zdroj: Vlastní zpracování

Zkušenost s tím, že by s ním každý den kolegové konzultovali žáky se SPU má pouze 9 dotázaných respondentů. 2x – 3x týdně probíhá konzultace ve 31 případech. Nejčastější zvolená odpověď byla, že konzultace probíhají 4x do měsíce. Tuto možnost zvolilo celkem 52 respondentů. 1x do měsíce konzultuje 38 speciálních pedagogů, nikdy neposkytlo konzultace pouze 6 speciálních pedagogů.Výsledky tohoto grafu jasně naznačují, že speciální pedagogové jsou plnohodnotnou součástí pracovního týmu a že kolegové, kteří nemají speciálně pedagogické vzdělání, u nich poměrně často hledají radu nebo alespoň směr, kterým by se měla práce se žákem se SPU správně ubírat.

Graf č. 6: Pomoc učitelům při výuce žáků se SPU.

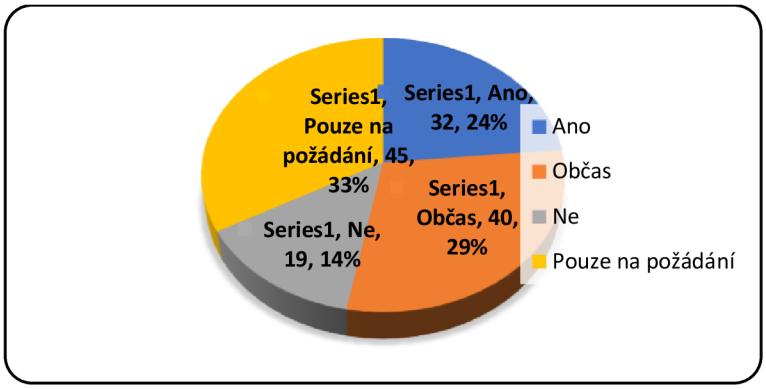

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 6: Pomoc učitelům při výuce žáků se SPU.

Pomoc učitelům při výuce žáků s SPU.	**Počet**	**%**
Ano	32	24%
Občas	40	29%
Ne	19	14%
Pouze na požádání	45	33%

Zdroj: Vlastní zpracování

Největší počet dotázaných respondentů (celkem 45) pomáhá ostatním kolegům při výuce žáků se SPU pouze na požádání. Toto lze hodnotit jako správný přístup. Pokud by se speciální pedagog věnoval nadstandardně většímu počtu žáků se SPU a jejich učitelům, nemohl by to časově zvládnout a s velkou pravděpodobností by byl mnohem více ohrožen syndromem vyhoření, případně pocitem selhání. Přesto je pro speciálního pedagoga nezbytné, aby si stanovil nějakou hranici a nenechal se ostatními kolegy zneužívat.

Celkem 32 dotázaných pomáhá ostatním pedagogům s výukou žáků se SPU. Tito speciální pedagogové by ovšem neměli zapomínat dbát na svou psychohygienu a vyhnout se případnému přepracování.

Občas pomáhá ve výuce 40 dotázaných speciálních pedagogů a nikdy nenabízí pomoc pouze 19 z nich.

Graf č. 7: Konzultace IVP, PLPP a jejich vyhodnocení.

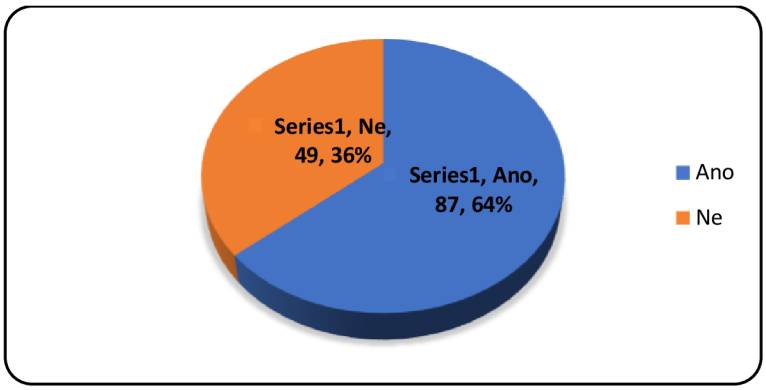

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 7: Konzultace IVP, PLPP a jejich vyhodnocení.

Konzultace IVP, PLPP a jejich vyhodnocení	**Počet**	**%**
Ano	87	64%
Ne	49	36%

Zdroj: Vlastní zpracování

S valnou většinou dotázaných speciálních pedagogů konzultují jejich kolegové IVP a PLPP. Také jsou nápomocni při jejich vyhodnocování. Tento výsledek není překvapivý, protože správně napsat IVP nebo PLPP může být pro pedagoga bez speciálně pedagogického vzdělání velmi náročné. Stejně tak bývají problémy i se správným vyhodnocením. Z toho důvodu je velice výhodné, když je v učitelském sboru speciální pedagog, který neodmítne konzultaci nebo pomoc kolegovi.

Z dotázaných respondentů jich 49 zatím neposkytlo součinnost kolegům bez speciálně pedagogického vzdělání při tvorbě IVP, PLPP a jejich vyhodnocování.

Graf č.8 :Počet žáků v péči ŠSP

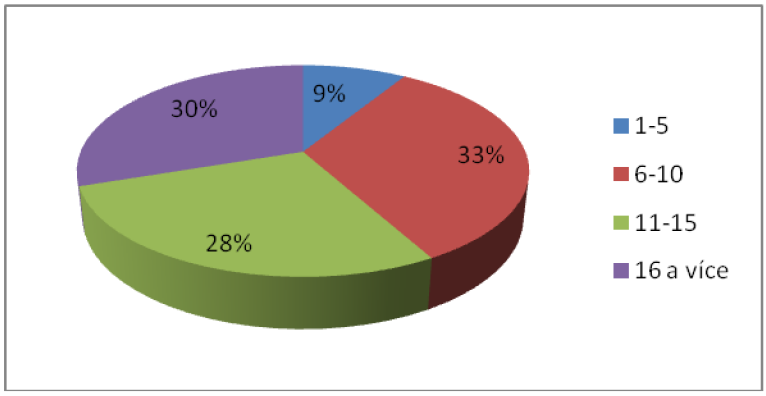

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 8: Počet žáků v péči ŠSP

Počet žáků v péči ŠSP	Počet	%
1-10	12	9%
11-20	45	33%
21-30	38	28%
31 a více	41	30%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z následujícího grafu je viditelná vytíženost speciálních pedagogů.12 respondentů odpovídá, že má v péči 1-10 žáků, zde můžeme předpokládat, že se jedná o základní školy menší nebo základní školy speciální. Pokud bude mít speciální pedagog 31 a více žáků, už jen intervenční činnost mu zabírá velkou část jeho pracovní doby.

Můžeme tedy poukázat na to, jak je speciální pedagog vytížen. Důsledkem této vytíženosti může být nedostatek pracovního prostoru k depistážní činnosti nebo metodické a koordinační činnosti.

Graf č. 9: Nejčastější situace při výuce žáků s SPU.

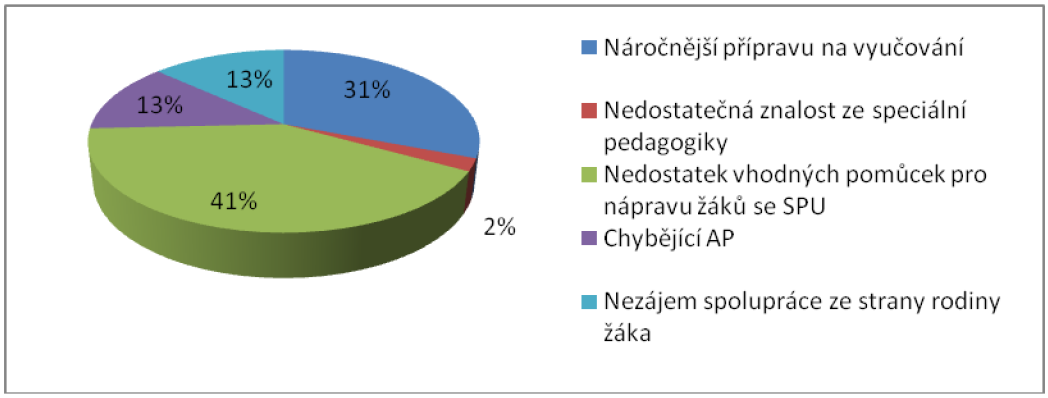

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 9: Nejčastější situace při výuce žáků s SPU.

Nejčastější situace při výuce žáků s SPU	**Počet**	**%**
Náročnější přípravu na vyučování	42	13%
Nedostatečná znalost ze speciální pedagogiky	3	2%
Nedostatek vhodných pomůcek pro nápravu žáků se SPU	56	41%
Chybějící AP	17	13%
Nezájem spolupráce ze strany rodiny žáka	18	13%

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9 se dotazuje na nejčastější překážky pro výuku žáků se SPU. Nejvíce respondentů poukazuje na nedostatečnou vybavenost speciálními výukovými pomůckami. Pro děti, které mají speciální výukové potřeby, jsou tyto pomůcky velkou pomocí. Jsou to hračky senzorické nebo smyslové, které podporují vývoj dítěte či jeho motorické schopnosti. Pokud pracujeme s osobami s mentálním, tělesným, smyslovým, vícenásobným postižením, autismem nebo jinými poruchami můžeme díky takovým pomůckám cíleně stimulovat narušenou oblast, lze dosáhnout i určitého uvolnění. To nám souběžně poukazuje na nedostatek finančních prostředků ve školách.

Nedostatečnou připravenost v oboru speciální pedagogiky nám potvrzují jen 2% respondentů. Získanou odborností a rozdílností v jednotlivých zaměřeních speciální

pedagogiky v oblasti vzdělávání dětí se SVP se zabývá švédská studie autorů Göransson, Lindqvist, Möllås, Almqvist, Nilholm (2017). Analýzou klíčových ukazatelů školní úspěšnosti dětí se SVP v Anglii se zabývá Qureshi (2015). Anglická studie prozměnu řeší klíčové možnosti zajištění speciálního vzdělávání, které by bylo dostatečně optimální.

Dále velké procento respondentů poukazuje na náročnost příprav na vyučování. Zde je nutné si uvědomit, že na každé dítě platí něco jiného. Mohou být dvě děti se stejnou diagnostikovanou poruchou, ve stejném rozsahu, ale pracovat bude potřeba s každým z nich jiným způsobem, s jinými pomůckami.

Z výzkumu Národního pedagogického institutu vyplývá, že pokud by chybějící odborníci ve školách byli a přímo by realizovali podpůrná opatření se ŠPZ, poté by speciálně-pedagogická péče byla dostatečná. Ve školách chybí odborníci, kteří mají odpovídající kvalifikaci speciálního pedagoga. Školy by též uvítali pracovníka, který by komunikovalnapřímo s rodiči a zajišťoval tuto speciálně-pedagogickou péči namísto třídních učitelů.

Pokud nahlédneme na výzkum Olomoucké univerzity, tak absenci speciálních pomůcek mají pedagogové, kteří ve své škole nemají speciálního pedagoga. Zde je opět potvrzen velký přínos pro školy v podobě speciálních pedagogů.

Graf č. 10: Usnadnění výuky žáků se SPU.

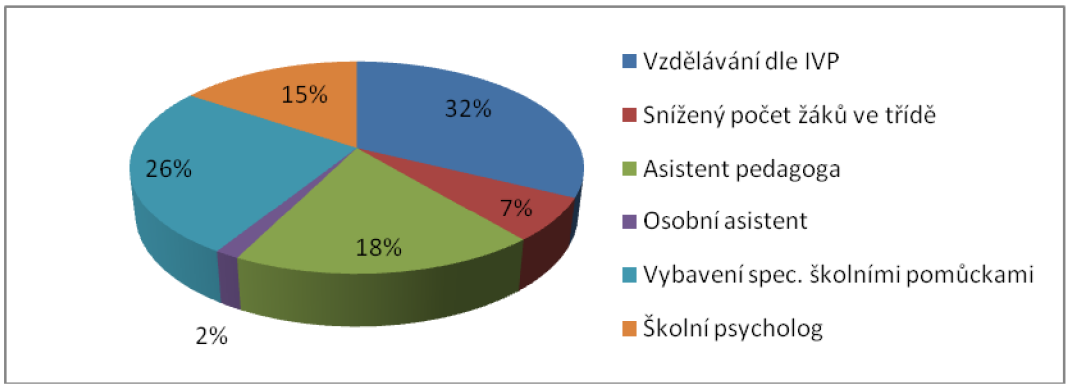

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 10 Usnadnění výuky žáků se SPU.

Počet žáků v péči ŠSP	**Počet**	**%**
Vzdělávání dle IVP	44	26%
Snížený počet žáků ve třídě	9	7%
Asistent pedagoga	25	18%
Osobní asistent	2	2%
Vybavení speciálními výukovými pomůckami	35	26%
Školní psycholog	21	15%

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze získaných dat vyplývá, že nejvíce by ŠSP v práci se žáky se SPU pomohlo vzdělávání dle IVP. Zde můžeme hledat problém převážně ve velké vytíženosti školního speciálního pedagoga a nedostatečné možnosti depistážní činnosti, tedy vyhledávání žáků se SPU.

Graf č. 11: Je škola dostatečně vybavena pomůckami.

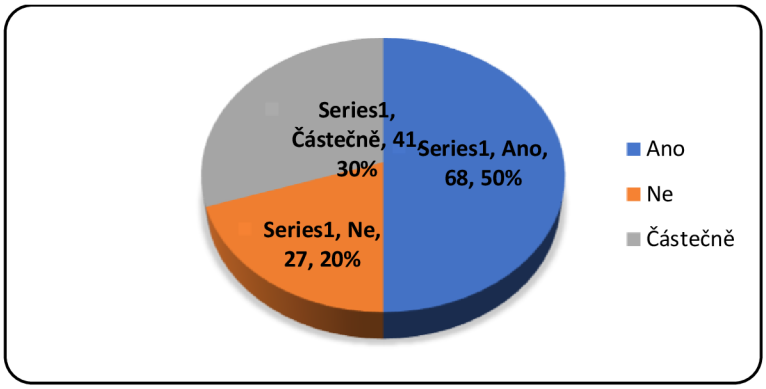

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 11: Je škola dostatečně vybavena pomůckami.

Je škola dostatečně vybavena pomůckami	**Počet**	**%**
Ano	68	50%
Ne	27	20%
Částečně	41	30%

Zdroj: Vlastní zpracování

Vybavenost škol pomůckami pro žáky se SPU se na základě tohoto grafu jeví jako vcelku uspokojivá. Celkem 68 dotázaných respondentů je s vybaveností spokojeno. 41 respondentů je spokojeno částečně a nespokojených je 27 speciálních pedagogů.

Pro práci se žáky se SPU a jejich zdárný rozvoj jsou vhodné pomůcky naprosto zásadní. Samozřejmě je jejich nákup nákladná položka a je všeobecně známo, že do školství mnoho finančních prostředků neproudí. Tím větší je úspěch vedení školy, když dokáže potřebné pomůcky zajistit.

Graf č. 12: Máte na Vašem pracovišti kvalitní zázemí pro práci s žáky se SPU?

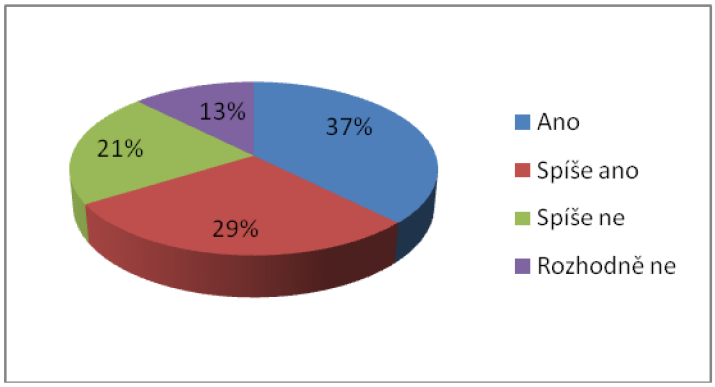

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 12: Máte na Vašem pracovišti kvalitní zázemí pro práci s žáky se SPU?

Počet žáků v péči ŠSP	**Počet**	**%**
Ano	51	37%
Spíše ano	39	29%
Spíše ne	29	21%
Rozhodně ne	17	13%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce dotazovaných své zázemí na pracovišti vidí jako kvalitní. Je to velké plus pro práci s žáky se SPU, pokud s žákem pracujeme v klidném a přívětivém prostředí, můžeme očekávat i lepší soustředění žáka a tím i lepší spolupráci s námi. Podle Růžičky (2020) výzkum ukazuje na nedostatečnou vybavenost, která je stále podmíněna nevelkým rozšířením pozice školního speciálního pedagoga.

Graf č. 13: Jaké oblasti pomohou škole s prací s žáky s SPU.

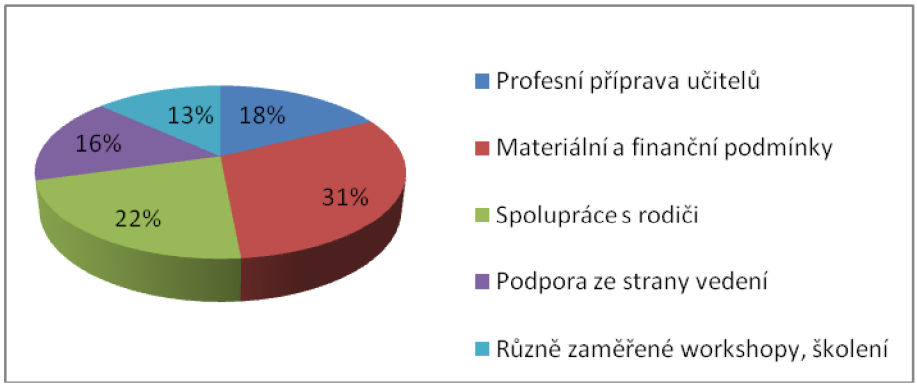

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 13: Jaké oblasti pomohou škole s prací s žáky s SPU.

Jaké oblasti pomohou škole s prací s žáky s SPU	**Počet**	**%**
Profesní příprava učitelů	24	18%
Materiální a finanční podmínky	42	31%
Spolupráce s rodiči	30	22%
Podpora ze strany vedení	22	16%
Různě zaměřené workshopy, školení	18	13%

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato otázka nám výsledky téměř koresponduje s otázkami 13 a 14. Opět zde poukazujeme na nedostatek finančních prostředků, na kterých nám závisí např. nákup kvalitních didaktických pomůcek. Narážíme zde na vyšší počet respondentů, kteří by uvítali lepší spolupráci s rodiči.

Graf č. 14:Nabízí Vaše škola další vzdělávání v oblasti inkluze

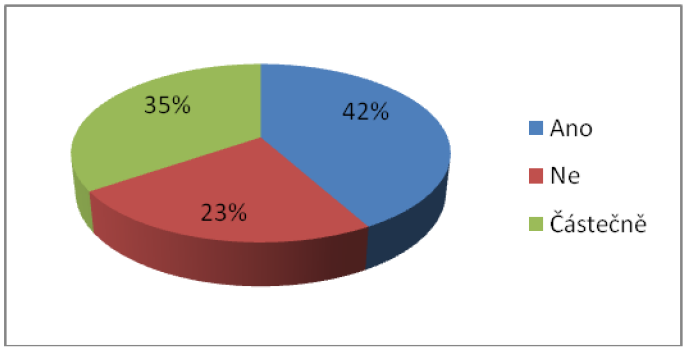

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 14:Nabízí Vaše škola další vzdělávání v oblasti inkluze

Je škola dostatečně vybavena pomůckami	**Počet**	**%**
Ano	57	42%
Ne	32	23%
Částečně	47	35%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z následujícího grafu je viditelná snaha škol podněcovat speciální pedagogy k dalšímu rozšiřujícímu vzdělávání v oblasti inkluze.

Graf č. 15: Je vaše škola inkluzivně orientovaná.

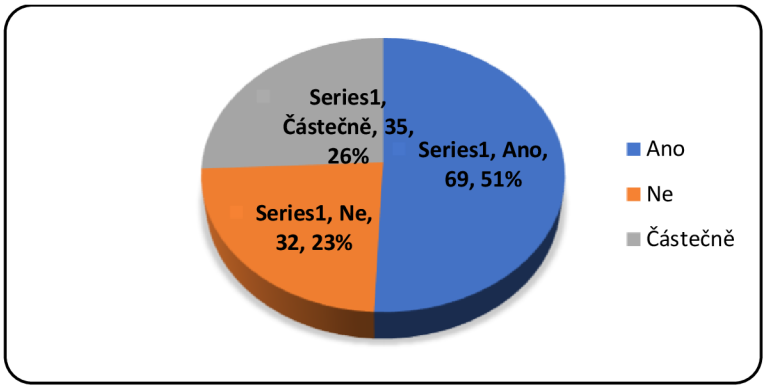

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 15: Je vaše škola inkluzivně orientovaná.

Je vaše škola inkluzivně orientovaná	**Počet**	**%**
Ano	69	51%
Ne	32	23%
Částečně	35	26%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tohoto grafu je možné odečíst, že v dnešní době je inkluze běžná. Vzhledem k tomu, že respondenti byli pouze z řad speciálních pedagogů, můžeme předpokládat, že mají mnohem vyšší nároky na to, jak by měla inkluzivně orientovaná škola vypadat, proto 23% respondentů uvádí, že jejich škola inkluzivně orientovaná není.

Stejně jako v České republice je přístup k inkluzivnímu vzdělávání, začleňování žáků se SVP do běžných škol a rolím speciálního pedagoga hodnocen a popisován v zahraničních výzkumech vesměs pozitivně. Sice poukazují na velké odhodlání ředitelů škol a speciálních pedagogů realizovat změny spojené s inkluzivním vzděláváním, ale stále je zde obrovská, která je na ně kladena, a to nejen v oblasti přímé pedagogické péče, ale i velkého množstvíadministrativy (Bettini, Cheyney, Wang, Leko, 2015).

Graf č. 16: Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru

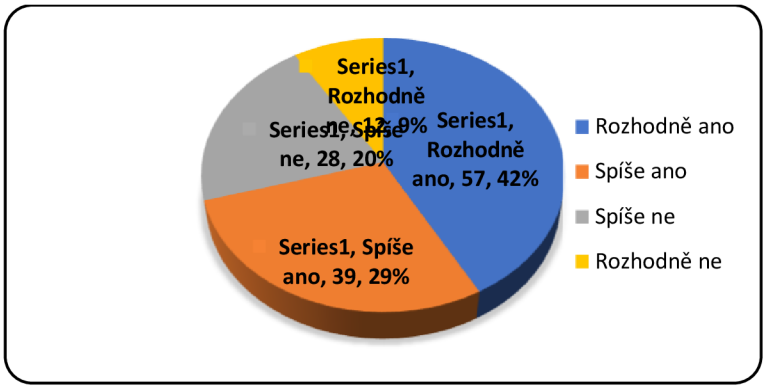

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 16: Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru

Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru	**Počet**	**%**
Rozhodně ano	57	42%
Spíše ano	39	29%
Spíše ne	28	20%
Rozhodně ne	12	9%

Zdroj: Vlastní zpracování

Tyto výsledky jasně poukazují na přijmutí inkluze v dnešní době. Samozřejmostí jsou zkušenosti a schopnost začlenění se do týmu ze strany speciálního pedagoga. Zde můžeme poukázat na důležitost osobnosti speciálního pedagoga.

Graf č. 17: Dbáte o svou psychohygienu?

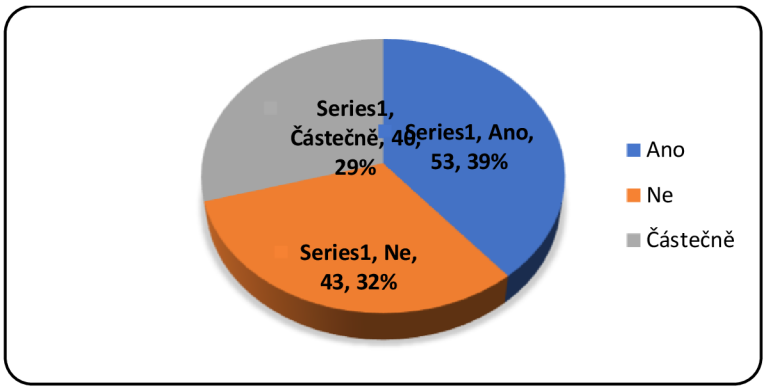

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 17: Dbáte o svou psychohygienu?

Dbáte o svou psychohygienu?	**Počet**	**%**
Ano	53	39%
Ne	43	32%
Částečně	40	29%

Zdroj: Vlastní zpracování

Poslední graf poukazuje na riziko syndromu vyhoření, který si spousta pracovníků v pomáhajících profesích nechce přiznat. Psychohygiena by měla být součástí každého pedagoga či jiného pracovníka v pomáhajících profesích. Výsledky studií (Bettini, Cheyney, Wang, Leko, 2015) nám jasně potvrzují potřebnou supervizi na školách. Hlavním důvodem je náročnost pedagogické činnosti a supervize je jedním řešením, jak předejít syndromu vyhoření. Supervize na školách může značně přispět i k budování pozitivního klimatu pracovního prostředí a k lepší spolupráci mezi pedagogickými pracovníky.

6.4Vyhodnocení cíle výzkumu a hypotéz

Jak již bylo zmíněno, cílem výzkumného šetřeníbylo zjistit,jak se účastní školní speciální pedagog běžného provozu školy. Dále zda je školní speciální pedagog plnohodnotným pedagogem v týmu školy. Co by školní speciální pedagog usnadnilo práci. Dalším cílem bylo zjistit, zda školní speciální pedagog o sebe pečuje v rámci prevence syndromu vyhoření.

6.4.1 Vyhodnocení cíle výzkumu

1. Jakým způsobem se školní speciální pedagog účastní běžného provozu školy?
   Z výzkumného šetření nám vyplývá, že školní speciální pedagog se plnohodnotně účastní běžného provozu školy. Z odpovědí bylo zjištěno, že se velmi aktivně podílí při konzultacích ohledně žáků se specifickými poruchami učení, pomáhá učitelům při výuce, při sestavování individuálního výukového plánu, plánu pedagogické podpory, aktivně pracuje s žáky při intervencích.

2. Je školní speciální pedagog plnohodnotným členem týmu?
   Vzhledem ke spolupráci a plnému vytížení školního speciálního pedagogase ukázalo, že je plnohodnotnou součástí týmu. Spolupráci s ním jeho kolegové plně využívají. A sám školní speciální pedagog se cítí být členem týmu.

3. Co by školnímu speciálnímu pedagogovi usnadnilo jeho práci?
   Shledali jsme, že největším přínosem by pro školního speciálního pedagoga byla možnost využívání speciálních pedagogických pomůcek. Jak ukazuje šetření, většinou je potřeba materiálních a finančníchprostředků.

4. Probíhá u školního speciálního pedagogaprevence syndromu vyhoření?
   Z šetření vyplývá, že přes velké pracovní vytížení se respondenti snaží o svou psychohygienu dbát.

6.4.2Vyhodnocení hypotéz

- H1: Můžeme předpokládat, že školní speciální pedagogové jsou ve školách plně využiti, i přes negativní náhled na integraci a inkluzi pedagogy.

  Podle odpovědí respondentů se potvrdilo plné využití speciálních pedagogů působících na školách především při reedukaci žáků se specifickými poruchami učení a při konzultacích s učiteli.

- H2: Předpokládáme, že usnadnění výuky žáků se specifickými poruchami učení, závisí na poskytnutých finančních prostředcích a s tím související vybavenosti speciálními pomůckami pro výuku.

  V této hypotéze jsme dospěli k potvrzení nedostatku finančních prostředků ke kvalitnímu vybavení speciálními pomůckami pro žáky se specifickými poruchami učení. Hypotézu jsme potvrdili.

- H3: Domníváme se, že speciální pedagog bude věnovat dostatek času na svou psychohygienu.
  Tuto hypotézu jsme vyvrátili. Speciální pedagog nevěnuje dostatek času na svou psychohygienu. Je to obecně velký problém ve všech pomáhajících profesích. Jak jsme zmiňovali v samotné práci, zde je velmi důležitý kladný přístup zaměstnavatele, který bude zprostředkovávat programy pro duševní pohodu.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Z celkového šetření lze vyvodit, že role školního speciálního pedagoga se začíná rozšiřovat do škol, kde je jeho velké uplatnění. A kde může nejvíce působit a ovlivňovat životy žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Všeobecně by bylo dobré seznámit veřejnost s prací ŠSP. S možnostmi jeho kontaktování, případně využití jeho služeb.Dalším krokem by mohlo být prohloubení znalostí pedagogů o práci se žáky se specifickou poruchou učení. Nejlépe formou kurzů, školení či častějšími konzultacemi přímo se školním speciálním pedagogem. Podobný kurz by mohl být přímo pro rodiče žáků se SPU. Cílem by mohlo být získávání informací, ale i odborných znalostí, jak se svým dítětem, které potřebuje pomoci, lépe a cíleně pracovat.

Velkou pomocí by byla navrhovaná novela Zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v které je rozšíření výčtu pedagogických pracovníků o školního speciálního pedagoga a školního psychologa. Tato novela měla být platná od ledna roku 2022, ale zatím neprošla schválením.

V návaznosti na psaní mé bakalářské práce mě napadly další možnosti výzkumných otázek, které by mohly přinést další přínosný pohled na práci školního speciálního pedagoga:

- Specifikace žáků se SPU, které specifické poruchy učení se nejčastěji u žáků vyskytují a v jakých kombinacích poruch?
- Jaké metody při nápravách jsou z pohledu ŠSP nejefektivnější?

Nepochybně by bylo efektivní využít jako výzkumnou metodu rozhovor. A doplnit jej dotazníkovým šetřením.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala prací školního speciálního pedagoga, poukázáním na náročnost jeho práce, na široké spektrum jeho možných specializací a různorodost jeho prací. Na samotného speciálního pedagoga je kladem velký nárok jako na specialistu. To nám potvrdila praktická část této práce, kdy jsme si na základě výzkumných otázek potvrdili dané hypotézy, a to že školní speciální pedagog je uznávaným členem týmu. Je tedy uznávaným specialistou, který se věnuje nejen svým svěřencům, ale i kolegům, tak i rodičům žáka. Více jsme se dozvěděli o jeho vytíženosti. Zde by bylo dobré se zamyslet, zda by neměl být takový specialista jako je školní speciální pedagog běžnou součástí týmu. Autorka se při zasílání dotazníků do škol dozvěděla, že ze 160 oslovených škol, celkem 17 škol vůbec školního speciálního pedagoga nemá ve svém týmu. Samozřejmostí je, že školy mohou využívat speciálního pedagoga přímo z PPP nebo SPC, ale vždy je lepší spolupráce přímá, kdy svého kolegu můžete požádat o pomoc v danou chvíli, kdy se řeší nějaký problém, nebo se na takového odborníka mohou obrátit přímo žáci. Pokud se na tyto údaje podíváme matematicky, tak 85% z oslovených škol, školního speciálního pedagoga ve svém týmu má. To je jen odraz toho, co jsme si potvrdili v našem výzkumu, školní speciální pedagog je součástí týmu.

Dotazníkové šetření nám potvrdilo jednu z hypotéz, že školní speciální pedagog nedbá o svou psychohygienu. Podle autorky je to velkou vytížeností školního speciálního pedagoga. Zde by bylo velice zajímavé získat větší vzorek respondentů a zaměřit se např. na poskytování prostředků ze strany zaměstnavatele, např. organizaci různých školení proti syndromu vyhoření.

Pokud se vrátíme k otázce vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, tak podle autorky byl přelomový rok 2005, kdy vstoupil v platnost Školský zákon, který inkluzi a integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného školství plně podporuje. Dnes je inkluze běžnou součástí základních škol a pedagogové ji přijali jako součást běžného vzdělávání. A školní speciální pedagog je velmi důležitou a nedílnou součástí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BARTOŠÍKOVÁ, Ivana. *O syndromu vyhoření pro zdravotní sestry*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2006. ISBN 80-7013-439-9.

HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN isbn8071788031.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství.* Vyd. 1. Grada Publishing, a.s., 2014. ISBN 978-810-247-4502-2

KROUPOVÁ, Kateřina. *Slovník speciálněpedagogické terminologie: vybrané pojmy*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5264-8.

KUCHARSKÁ, Anna a MRÁZKOVÁ, Jana. *Metodika práce školního speciálního pedagoga zapojeného ve školním poradenském pracovišti*, Metodická zpráva č. 1. Praha, 2013. ISBN 978-80-7481-036-7.

KUCHARSKÁ, Anna. *Školní speciální pedagog*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0497-8.

LANG, Greg a Chris BERBERICH. *Každé dítě potřebuje speciální přístup: vytváření integrovaných a inkluzivních tříd*. Praha: Portál, 1998. Speciální pedagogika (Portál). ISBN 80-7178-144-4.

LECHTA, Viktor, ed. *Inkluzivní pedagogika*. Přeložil Tereza HUBÁČKOVÁ. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1123-5.

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

POKORNÁ, Věra. *Teorie, diagnostika a náprava specifických poruch učení*. Vyd. 2., opr. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-151-7.

RŮŽIČKA, Michal. PASTIERIKOVÁ, Lucie. SMOLÍKOVÁ, Monika. FIALOVÁ, Kateřina. BASLEROVÁ, Pavlína a kol.*Speciální pedagog a další aktéři školního poradenského pracoviště ve společném vzdělávání.* Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5705-5

SMETÁČKOVÁ, Irena. ŠTECH, Stanislav. VIKTOROVÁ, Ida. MARTANOVÁ, Veronika. PÁCHOVÁ, Anna. FRANCOVÁ, Veronika. *Učitelské vyhoření: proč vzniká a jak se proti němu bránit*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1668-1.

STÁREK, Lukáš, (ed.) a kol. *Speciálně pedagogická praxe jako významný komponent negraduální přípravy studentů – student – praxe – profese.* Univerzita Jana Amose Komenského, 2021. ISBN 978-80-7452-208-6

STÁREK, Lukáš, (ed.) a kol. *Vybrané aspekty ovlivňující edukační proces dítěte*. Univerzita Jana Amose Komenského, 2021. ISBN 978-80-7452-203-1

VALENTA, Milan. *Slovník speciální pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0937-9.

VALENTOVÁ, Bronislava. *Speciálně pedagogická činnost na základní škole se sociálně znevýhodněnými žákymetodik.* Přerov, 2012. Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.2.12/03.0018.

Velký sociologický slovník. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, s. 749- 1627. ISBN 80718431052.

ZAPLETALOVÁ, Jana. MRÁZKOVÁ, Jana. *Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2014/2016. ISBN 978-80-7481-085-5

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BETTINI, E. A., CHEYNEY, K., WANG, J., & LEKO, C. 2015. *Job design: An administrator'sguide to supporting and retainingspecialeducators. Intervention in School and Clinic.* 50 (4), 221-225.

FITZGERALD, Johanna.2017.*Leadership in InclusiveSpecialEducation: A QualitativeExplorationofthe SENCO Role in Post-PrimarySchools in Ireland. Doctoraldissertation.*UniversityCollege London.

MORGAN, Jennifer. (2016). Reshapingthe Role of a SpecialEducatorinto a Collaborative Learning Specialist. *International JournalofWholeSchooling*. 12(1), 40–60.

Seznam použitých internetových zdrojů

http://www.nuv.cz

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-and-education-staff-20_cs

https://www.5zskladno.cz/zakladni-skola/vychovne-poradenstvi/specialni-skolni-pedagog/

http://rozcestnik.nidv.cz/front/sekce/108?idCategory=108

http://www.pedagogicke.info/2017/08/msmt-kvalifikace-specialniho-pedagoga.html

http://wiki.rvp.cz/index.php?title=Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/S/%C5%A0koln%C3%AD_speci%C3%A1ln%C3%AD_pedagog

https://www.mediaceveskole.cz/

https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2010-11-2020-21

SEZNAM ZKRATEK

SVP – speciální vzdělávací potřeby

ŠPZ - školská poradenská zařízení

ŠPP - školní poradenská pracoviště

OSPOD - orgán sociálně-právní ochrany dětí

SPU – specifické potřeby učení

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Charakteristika respondentů..... 36

Tabulka 2: Kvalita spolupráce se školským poradenským zařízením..... 37

Tabulka 3: Kvalita spolupráce s pedagogickými pracovníky.....39

Tabulka 4:Kvalita spolupráce s vedením..... 40

Tabulka 5:Četnost konzultací s pedagogy ohledně žáků se SPU..... 41

Tabulka 6: Pomoc učitelům při výuce žáků se SPU.....42

Tabulka 7:Konzultace IVP, PLPP a jejich vyhodnocení,..... 44

Tabulka 8:Počet žáků v péči ŠSP..... 45

Tabulka 9: Nejčastější situace při výuce žáků s SPU 46

Tabulka 10:Usnadnění výuky žáků se SPU..... 48

Tabulka 11:Je škola dostatečně vybavena pomůckami..... 49

Tabulka 12:Máte na Vašem pracovišti kvalitní zázemí pro práci s žáky se SPU ... 50

Tabulka 13:Jaké oblasti pomohou škole s prací s žáky s SPU..... 51

Tabulka 14:Nabízí Vaše škola další vzdělávání v oblasti inkluze 52

Tabulka 15:Je vaše škola inkluzivně orientovaná..... 53

Tabulka 16:Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru 54

Tabulka 17:Dbáte o svou psychohygienu?..... 55

Seznam grafů

Graf 1: Charakteristika respondentů……..…..35

Graf 2:Kvalita spolupráce se školským poradenským zařízením…… 37

Graf 3: Kvalita spolupráce se školským poradenským zařízením …… 38

Graf 4:Kvalita spolupráce s vedením……..……39

Graf 5:Četnost konzultací s pedagogy ohledně žáků se SPU……..41

Graf 6:: Pomoc učitelům při výuce žáků se SPU…… 42

Graf 7:Konzultace IVP, PLPP a jejich vyhodnocení…..……..43

Graf 8:Počet žáků v péči ŠSP……...……44

Graf 9:Nejčastější situace při výuce žáků s SPU…….……46

Graf 10:Usnadnění výuky žáků se SPU……..…… 48

Graf 11:Je škola dostatečně vybavena pomůckami…… 49

Graf 12:Máte na Vašem pracovišti kvalitní zázemí pro práci s žáky se SPU ……. 50

Graf 13:Jaké oblasti pomohou škole s prací s žáky s SPU…….....… 51

Graf 14:Nabízí Vaše škola další vzdělávání v oblasti inkluze…… 52

Graf 15:Je vaše škola inkluzivně orientovaná…….…… 53

Graf 16:Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru……54

Graf 17:Dbáte o svou psychohygienu …… …… 55

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník I

Příloha B–Graf – žáci se ZP II

Příloha C - Graf – ZŠ – speciální vzdělávání III

Vážení,

dovoluji si Vás oslovit se žádostí o vyplnění dotazníku k výzkumnému záměru v rámci bakalářské práce s názvem: *Speciální pedagog jako pedagogický pracovník běžné školy v Praze*.

Dotazník je anonymní. Získané odpovědi budou určeny výhradně ke zpracování v mé práci. JehovyplněníVámzaberemaximálně 20 minut.
Děkuji za Váščas a spolupráci.
Daniela Švagrová

studentka Speciální pedagogiky

e-mail: daniela.svagrova@email.cz

1) Jste:
   a) Muž
   b) Žena
2) Kolik je Vám let?
   a) 18-26
   b) 27-40
   c) 41-50
   d) 51-60
   e) nad 60
3) Kolik let pracujete v tomto oboru?
   a) 0-2 roky
   b) 2-5 let
   c) 6-10 let
   d) Více než deset let
4) Měl(a) jste dostatečnou podporu při začátcích své profese? Případně uvádějícího učitele?
   a) Ano
   b) Ne
   c) Částečně ano
   d) Spíše ne
   e) Nevím
5) Jak hodnotíte kvalitu spolupráce se školským poradenským zařízením?
   a) Velmi dobře

b) Dobře

c) Špatně

d) Velmi špatně

6) Jak hodnotíte kvalitu spolupráce s pedagogickými pracovníky?

a) Velmi dobře

b) Dobře

c) Špatně

d) Velmi špatně

7) Jak hodnotíte kvalitu spolupráci s vedením?

a) Velmi dobře

b) Dobře

c) Špatně

d) Velmi špatně

8) Jaká je četnost konzultací s pedagogy ohledně žáků s SPU?

a) Každý den

b) 2-3 x týdně

c) 4 x do měsíce

d) 1x do měsíce

e) Nekomunikuji

9) Pomáháte učitelům při výuce žáků se SPU?

a) Ano

b) Občas

c) Ne

d) Pouze na požádání

10) Konzultují s Vámi kolegové sestavování IVP, PLPP a jejich vyhodnocení?

a) Ano

b) Ne

11) S kolikažáky se SPU pracujete?

a) 1-5
b) 6-10
c) 11-15
d) 16 a více

12) Jaké situace nejčastěji řešíte při výuce žáků se SPU?

a) Náročnější přípravu na vyučování
b) Nedostatečná znalost ze speciální pedagogiky
c) Nedostatek vhodných pomůcek pro nápravy žáků se SPU
d) Chybějící asistent pedagoga
e) Nezájem spolupráce ze strany rodiny žáka

13) Co by Vám usnadnilo výuku žáků se SPU?

a) Vzdělávání dle individuálního vzdělávacího plánu
b) Snížený počet žáků ve třídě
c) Asistent pedagoga
d) Osobní asistent
e) Vybavení speciálními výukovými pomůckami
f) Školní psycholog

14) Poskytuje Vám škola dostatečnou vybavenost pomůckami?

a) Ano
b) Ne
c) Částečně

15) Máte na Vašem pracovišti kvalitní zázemí pro práci s žáky se SPU?

a) Ano
b) Spíše ano
c) Spíše ne
d) Rozhodně ne

16) Rozvoj jakých oblastí by pomohlo vaší škole ke vzdělávání žáků se SPU?
    a) Profesní příprava učitelů
    b) Materiální a finanční podmínky
    c) Spolupráce s rodiči
    d) Podpora ze strany vedení
    e) Různě zaměřené workshopy, školení

17) Nabízí Vaše škola další vzdělávání v oblasti inkluze?
    a) Ano
    b) Ne
    c) Částečně

18) Myslíte, že je Vaše škola inkluzivně orientovaná?
    a) Ano
    b) Ne
    c) Částečně

19) Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru?
    a) Rozhodně ano
    b) Spíše ano
    c) Spíše ne
    d) Rozhodně ne

20) Dbáte o svou psychohygienu?
    a) Ano
    b) Ne
    c) Částečně

Děkuji Vám za účast!

Daniela Švagrová

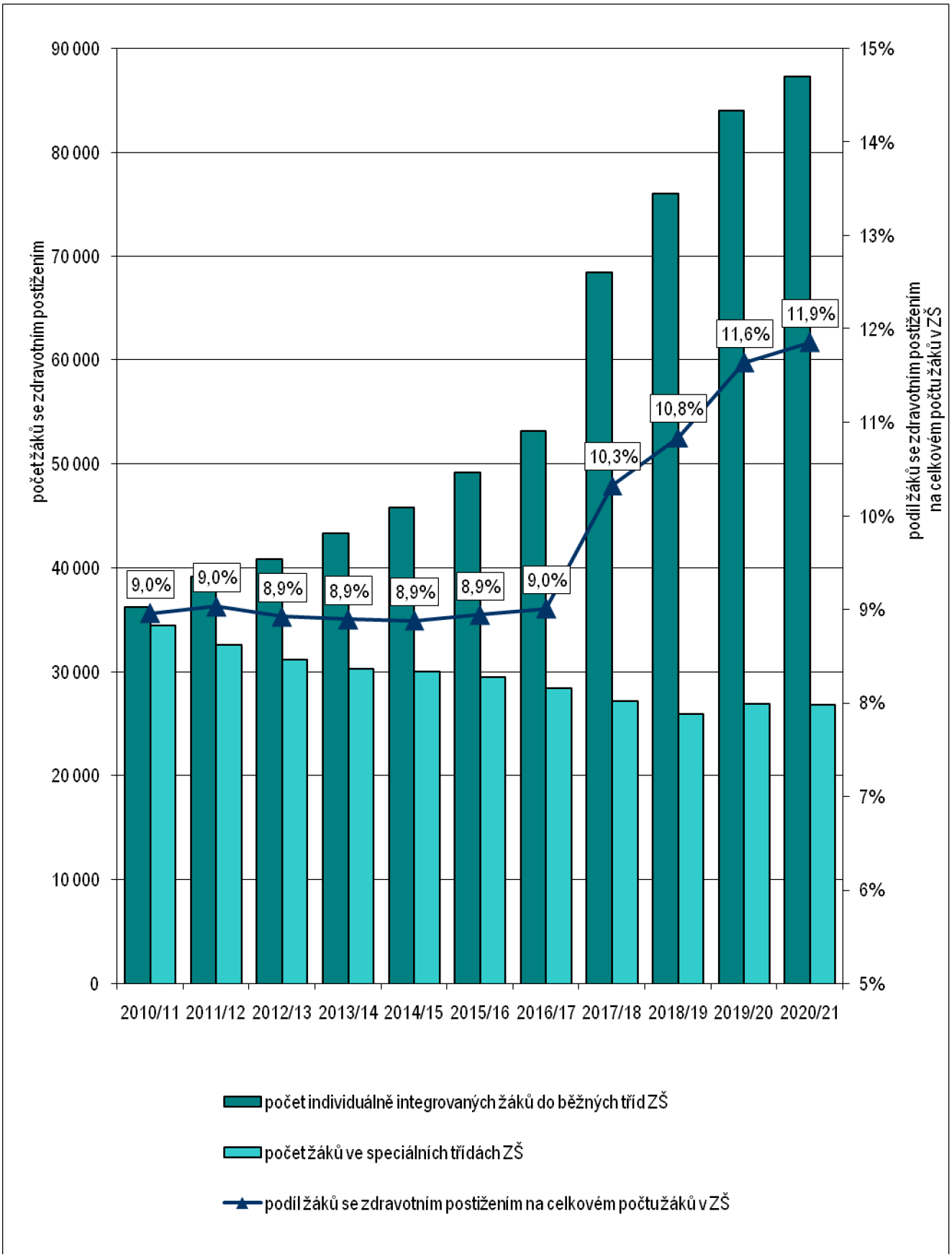
počet žáků se zdravotním postižením
podíl žáků se zdravotním postižením na celkovém počtu žáků v ZŠ
90 000
80 000
70 000
60 000
50 000
40 000
30 000
20 000
10 000
0
15%
14%
13%
12%
11%
10%
9%
8%
7%
6%
5%
9,0%
9,0%
8,9%
8,9%
8,9%
8,9%
9,0%
10,3%
10,8%
11,6%
11,9%
2010/11
2011/12
2012/13
2013/14
2014/15
2015/16
2016/17
2017/18
2018/19
2019/20
2020/21
počet individuálně integrovaných žáků do běžných tříd ZŠ
počet žáků ve speciálních třídách ZŠ
podíl žáků se zdravotním postižením na celkovém počtu žáků v ZŠ

Základní školy - speciální vzdělávání - školy, třídy, žáci, učitelé v časové řadě 2007/08 - 2017/18

školní rok	školy se žáky se SVP[1]			speciální třídy			žáci se SVP								učitelé ve speciálních třídách[2]	
	celkem	v tom		celkem	v tom		celkem	z toho dívky	v tom						celkem	z toho ženy
		školy pro žáky se SVP[3]	běžné školy		ve školách pro žáky se SVP	v běžných školách			ve speciálních třídách škol pro žáky se SVP		ve speciálních třídách běžných škol		v běžných třídách běžných škol			
									celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky		
2007/08	3 311	435	2 876	4 552	3 862	690	76 294	25 310	31 248	11 980	8 961	3 064	36 085	10 266	7 177,8	6 055,3
2008/09	3 352	430	2 922	4 457	3 795	662	72 854	24 288	30 553	11 655	7 951	2 689	34 350	9 944	6 986,0	5 909,7
2009/10	3 366	430	2 936	4 386	3 734	652	71 801	23 954	30 014	11 424	7 026	2 425	34 761	10 105	6 601,7	5 548,7
2010/11	3 415	421	2 994	4 236	3 593	643	70 723	23 553	27 892	10 640	6 605	2 263	36 226	10 650	6 347,9	5 377,0
2011/12	3 402	404	2 998	4 114	3 492	622	71 791	23 749	26 162	9 899	6 469	2 207	39 160	11 643	6 241,5	5 300,3
2012/13	3 448	394	3 054	3 866	3 253	613	72 110	23 733	24 851	9 330	6 371	2 223	40 888	12 180	5 899,9	5 010,8
2013/14	3 509	385	3 124	3 734	3 136	598	73 629	23 986	24 035	8 938	6 242	2 154	43 352	12 894	5 693,9	4 818,6
2014/15	3 561	383	3 178	3 779	3 194	585	75 848	24 542	23 877	8 894	6 118	2 044	45 853	13 604	5 480,7	4 656,2
2015/16	3 652	376	3 276	3 711	3 143	568	78 717	25 307	23 880	8 833	5 612	1 930	49 225	14 544	5 351,8	4 561,0
2016/17	3 737	349	3 388	3 451	2 918	533	81 644	25 992	22 721	8 382	5 717	1 963	53 206	15 647	4 969,3	4 274,4
2017/18	3 863	332	3 531	3 344	2 838	506	95 631	30 667	21 953	8 012	5 259	1 868	68 419	20 787	4 624,1	3 988,4
index změny[4]	1,17	0,76	1,23	0,73	0,73	0,73	1,25	1,21	0,70	0,67	0,59	0,61	1,90	2,02	0,64	0,66

[1] *zahrnuje jak školy samostatně zřízené pro žáky se SVP, tak běžné školy, ve kterých jsou žáci se SVP*

[2] *přepočtení na plně zaměstnané, působící ve speciálních třídách běžných škol i škol pro žáky se SVP*

[3] *zahrnuje pouze školy samostatně zřízené pro žáky se SVP*

[4] *index změny mezi školními roky 2007/08 a 2017/18; např.: 1=beze změny; 2=nárůst o 100 % (zdvojnásobení); 1,15=nárůst o 15 %; 0,85=pokles o 15 %*

SVP - speciální vzdělávací potřeby

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Daniela Švagrová

Obor: Speciální pedagogika – vychovatelství (Bc. SPPGV)

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Speciální pedagog jako pedagogický pracovník běžné školy v Praze

Rok: 2022

Počet stran textu bez příloh:49

Celkový počet stran příloh:6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 19

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D., MBA, DBA